

การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้า
ทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

นางสาวนันทิดา ไชสุกรรม

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1352-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

INFORMATION EXPOSURE , USES AND GRATIFICATIONS OF
“ TELEVISION MORNING NEWS ” AMONG PEOPLE

Miss Nantida Otakum

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1352-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
โดย	นางสาว นันทิดา ไชยธรรม
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ พัทธี เขยจรรยา

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณะบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ พัทธี เขยจรรยา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จิตรภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นันทิดา โสฐกรรรม : การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.(INFORMATION EXPOSURE , USES AND GRATIFICATIONS OF “ TELEVISION MORNING NEWS ” AMONG PEOPLE) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ พัทณี เที่ยจรรยา , 108 หน้า.ISBN 974-53-1352-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับรายการกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ และเปรียบเทียบการเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว โดยวิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิธีการทางสถิติ T-Test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของ Scheffe ' การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ในระดับสูง โดยชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน นอกจากนี้ยังได้นำเนื้อหาสาระจากรายการไปใช้ประโยชน์ในระดับสูง และมีความพึงพอใจต่อรายการในระดับสูงเช่นกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

1. การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อรายการ
2. การใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ
3. ลักษณะประชากรทางด้านเพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับรายการ
4. ลักษณะประชากรทางด้านเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากรายการ
5. ลักษณะประชากรทางด้านอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อผู้คิด.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4685077028 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD : INFORMATION EXPOSURE / USES AND GRATIFICATIONS / TELEVISION MORNING NEWS / PEOPLE

NANTIDA OTAKUM : INFORMATION EXPOSURE, USES AND GRATIFICATIONS OF “ TELEVISION MORNING NEWS ” AMONG PEOPLE . THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PATCHANEE CHEYJUNYA, 108 pp. ISBN 974-53-1352-1

The purposes of this research are to study exposure, uses and gratifications of “ TELEVISION MORNING NEWS ” among people in Bangkok. This study also compares the relationship between exposure and uses and gratifications and compares differences in information exposure, uses and gratifications of various people. The samples were provided by 400 people in Bangkok. Questionnaires were used for data collection. Percentage, Mean, Standard Deviation, T – Test, One – Way Anova Analysis of Variance, Multiple Comparison of Scheffe’ Method, and Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient were used for the analysis of the data .The SPSS Program was employed for data processing.

The results of the research indicates information exposure of people in Bangkok is at a high level ; they watch television morning news everyday. Also, uses and gratifications of people in Bangkok are high as well.

The results of the study are as follows :

1. Information exposure positively correlated with uses and gratifications.
2. Uses of information positively correlated with satisfaction with information.
3. Differences in sex, age, occupation, and education revealed differences in information exposure.
4. Differences in sex, age, occupation, education, and income revealed differences in uses.
5. Differences in age, occupation, education, and income revealed differences in gratifications.

Department Public Relations Student’s signature.....

Field of study Development Communication Advisor’s signature.....

Academic year 2004 Co – advisor’s signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ พัทณี เขยจรรยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้คอยให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ ตลอดจนสละเวลาในการตรวจตราและแก้ไขวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยเป็นอย่างดี เพื่อให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ตรงตามเวลา รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒน์ ไรซ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านทั้งสองได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อแก้ไขเพิ่มเติมในข้อบกพร่องของงานวิจัย อาจารย์ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ซึ่งท่านได้กรุณาสละเวลา เพื่อให้คำแนะนำต่าง ๆ ทางด้านสถิติในการวิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่คอยสนับสนุนและส่งเสริมด้านการศึกษากลับเข้ามาโดยตลอด รวมทั้งคอยดูแล เอาใจใส่ และห่วงใยเสมอมา ซึ่งเป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งให้ข้าพเจ้าสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้เสร็จสมบูรณ์

นันทิดา ไธสุกรรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	8
ปัญหาการนำวิจัย.....	8
สมมติฐานการนำวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับข่าวสาร.....	11
ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับข่าว.....	25
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
ตัวแปรที่ใช้ในวิจัย.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
การตรวจสอบเครื่องมือ.....	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น.....	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน.....	57
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
สรุปผลการวิจัย.....	76
อภิปรายผลการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	96
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	97
รายการอ้างอิง.....	98
ภาคผนวก.....	102
ประวัติผู้เขียน.....	108

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	แสดงจำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....44
ตารางที่ 2	แสดงจำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ.....45
ตารางที่ 3	แสดงจำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ.....45
ตารางที่ 4	แสดงจำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา.....46
ตารางที่ 5	แสดงจำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้.....47
ตารางที่ 6	แสดงจำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความบ่อยครั้งในการชม รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์.....47
ตารางที่ 7	แสดงจำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาในการเปิดรับ รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์โดยเฉลี่ยต่อวัน.....48
ตารางที่ 8	แสดงจำนวน ร้อยละ จำแนกตามระดับการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทาง โทรทัศน์.....49
ตารางที่ 9	แสดงจำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมในการชม รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์.....49
ตารางที่ 10	แสดงจำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายการข่าวภาคเช้าทาง โทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างสนใจชมมากที่สุด.....50
ตารางที่ 11	แสดงจำนวน ร้อยละของเหตุผลสำคัญที่สุด ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ติดตาม ชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์.....50
ตารางที่ 12	แสดงจำนวน และร้อยละของเหตุผลสำคัญที่สุด ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ติดตามชมรายการข่าวภาคเช้าจากรายการ “ เรื่องเล่าเช้านี้ ”.....51
ตารางที่ 13	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม การใช้ประโยชน์จากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์.....52
ตารางที่ 14	แสดงจำนวน ร้อยละ จำแนกตามระดับการใช้ประโยชน์ของผู้ชมที่ชม รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์.....54
ตารางที่ 15	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ความพึงพอใจจากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์.....54
ตารางที่ 16	แสดงจำนวน ร้อยละ จำแนกตามระดับความพึงพอใจของผู้ชมที่ชม รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์.....56
ตารางที่ 17	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง การเปิดรับรายการ ข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ กับการใช้ประโยชน์จากรายการ.....57

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 32	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ระหว่างผู้ชมที่มีอาชีพต่างกัน.....	72
ตารางที่ 33	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	73
ตารางที่ 34	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีรายได้ต่างกัน.....	74

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสังคม “ การสื่อสารเป็นสายใยของสังคม และเป็นส่วนประกอบที่แนบเนืองกับกระบวนการสังคมอย่างต่อเนื่อง ” วิวัฒนาการของสังคมจากกำเนิดจนถึงสภาพปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงไปสู่อนาคต ซึ่งอาศัยการสื่อสารเป็นปัจจัยพื้นฐานทั้งสิ้น อาจกล่าวได้ว่า สังคมเกิดจากการสื่อสาร สังคมดำรงอยู่ได้ด้วยการสื่อสาร และเมื่อสังคมจะพัฒนาต่อไปสังคมก็ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากปราศจากการสื่อสาร สมาชิกของสังคมก็จะไม่สามารถรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาและย่อมไม่สามารถเปลี่ยนเป็นคนที่ทันสมัยได้ สังคมโดยส่วนรวมก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาได้ (ปรมะ สตะเวทิน , 2533 : 73)

การก้าวเข้าสู่ยุคสมัยแห่งสังคมข่าวสาร (Information Society) มีอิทธิพลแผ่ขยายไปทั่วทุกภูมิภาคในโลก ยุคนี้เป็นยุคที่ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้รับการต่อยอดทางความรู้อย่างสูง มีการพัฒนาด้านเครือข่ายการสื่อสาร และการคมนาคม ทำให้มนุษย์สามารถรับรู้ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างสะดวกและรวดเร็ว ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลกก็ตาม ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ไปโดยสิ้นเชิง

ในยุคของข้อมูลข่าวสาร สังคมสมัยใหม่จึงเต็มไปด้วยข้อมูลมากมาย และล้วนแต่มีความสลับซับซ้อนทั้งสิ้น จากประสบการณ์โดยตรง (direct experience) ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวันได้เพียงพอ ดังนั้น ประสบการณ์ที่ผ่านตัวกลาง (mediated experience) อย่างสื่อมวลชน จึงกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของเรา (บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา , 2537)

สื่อมวลชนนับได้ว่าเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญในปัจจุบัน ไม่มีใครสามารถปฏิเสธได้ว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพล และมีบทบาทในการดำเนินชีวิตของเราทุกคนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา ประชาชนจึงมีการแสวงหา เปิดรับ

และมีความต้องการข่าวสารมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน

โดยหลักนิเทศศาสตร์พัฒนาการ สื่อ คือตัวการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การเปิดรับสื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อมวลชน จะทำให้ผู้รับเป็นคนที่ทันสมัย แต่อย่างไรก็ดี สื่อมวลชนจะกระทำหน้าที่ได้ดีที่สุดก็คือ การถ่ายทอดข่าวสารความรู้ และกระตุ้นให้เกิดความคิดเห็นมากกว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมโดยตรง(จุมพล รอดคำดี, 2532 : 35)

ดังนั้น สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็น “ ผู้เฝ้าประตู ” (gatekeeper) ของสังคม โดยทำหน้าที่ในการกำหนดหัวข้อข่าวที่สำคัญ หรือกำหนดวาระสาร (Agenda Setting) ให้กับสาธารณชนได้รับรู้ และเห็นความสำคัญจากการเสนอหรือไม่เสนอข่าวสารในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะมีผลให้สาธารณชนได้เกิดความเห็นคล้อยตามว่า เรื่องนั้นเป็นหัวข้อหรือประเด็นที่มีความสำคัญหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้สังคม หรือสาธารณชนได้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ที่ควรสนใจ หรือนำมาอภิปรายพูดคุยกัน ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดประชามติ และข้อสรุปในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ในที่สุด (บัณฑิตา คงบุญ, 2543)

ในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลาย “ โทรทัศน์ ” ถือได้ว่าเป็นสื่อที่กลุ่มผู้ชมนิยมมากที่สุดในปัจจุบัน เพราะรับได้ทั้งภาพและเสียง ง่ายต่อการรับรู้และทำความเข้าใจ เราจะเห็นได้ว่าโทรทัศน์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันไปแล้ว แทบทุกบ้านเรือนจะต้องมีโทรทัศน์ไว้ดู จากรายงานการสำรวจสื่อมวลชน (โทรทัศน์) พ.ศ. 2546 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปรากฏว่า จำนวนครัวเรือนทั้งหมดทั่วประเทศ 16,470,000 ครัวเรือน ชมโทรทัศน์ถึง 15,726,400 ครัวเรือน ไม่ชมโทรทัศน์ 1,982,900 ครัวเรือน ส่วนในกรุงเทพมหานครมี 2,071,600 ครัวเรือน ชมโทรทัศน์ 1,982,900 ครัวเรือน ไม่ชมโทรทัศน์ 88,800 ครัวเรือน ซึ่งหมายความว่า แทบจะไม่มีอาณาเขตปลอดโทรทัศน์หลงเหลืออยู่ในสังคมนี้เลย ดังนั้น ในด้านความสามารถที่จะเป็นแหล่งข่าวสาร สื่อวิทยุโทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่ประชาชนรับทราบข่าวสารมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ ทำให้ข่าวโทรทัศน์มีบทบาทในสังคมสูง

สำหรับข่าวโทรทัศน์นั้น ไม่ว่าจะผู้ดูผู้ชมจะเป็นใคร อยู่ที่ไหน เมื่อใดที่ได้ดูข่าวย่อมต้องมองเห็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในข่าวนั้น และข้อเท็จจริงนี้ย่อมส่งผลถึงความน่าเชื่อถือของผู้ดูผู้ชม หากรายการข่าวโทรทัศน์ขาดความน่าเชื่อถือจากผู้ดูผู้ชมแล้ว รายการข่าวก็ไม่แตกต่างจากรายการบันเทิงหรืองานโฆษณาชวนเชื่อ ฝ่ายข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์จึงต้องใช้เครื่องมือและ

อุปกรณ์มาสร้างความน่าเชื่อถือ เป็นต้นว่า เทปโทรทัศน์ซึ่งทำให้ผู้ดูผู้ชมเห็นภาพเหตุการณ์ที่เป็นข่าวทั้งได้ยินเสียงของบุคคลในข่าว เห็นการสัมภาษณ์ เห็นการแสดงความคิดเห็น ทำที่ได้แย้งเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นประจักษ์พยานข้อเท็จจริงในข่าว เชื่อกันว่ายังมีสิ่งเหล่านี้มากเท่าใด ผู้ชมก็จะยิ่งลงความเห็นข่าวนั้นมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นเท่านั้น (ดวงทิพย์ วรรณธุ์, 2532)

แทบทุกประเทศจะให้ความสำคัญต่อรายการข่าว เพราะถือว่าเป็นรายการที่ให้ประโยชน์ต่อประชาชนโดยตรง บางประเทศจะถือว่ารายการข่าวคือรายการที่จะเชื่อมโยงการปฏิบัติงานของรัฐบาลกับประชาชน ดังนั้นจึงใช้เวลานั้นในการสื่อสาร บอกกล่าวสิ่งที่ต้องการบอกให้ประชาชนรับรู้และปฏิบัติตาม รายการข่าวจึงถูกจัดเป็นรายการประเภทที่สถานีต้องจัดเสนอเพื่อประโยชน์แก่สังคม ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับรายการประเภทนี้มักจะมีเกณฑ์กำหนดการจัดสรรเวลาให้ในสัดส่วนที่เหมาะสม เช่นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 30 ของสัดส่วนรายการทั้งหมด นอกจากจะจัดสรรเวลาให้มีสัดส่วนมากพอแล้ว ยังคำนึงถึงช่วงเวลาของวันประกอบด้วย เช้า สาย กลางวัน เย็น โดยปกติรายการข่าวจะได้รับการกำหนดให้ได้เวลาที่ดีที่สุด คือ ช่วงที่มีคนดูและคนฟังมากที่สุด (prime time or peak time) ทั้งนี้เพื่อประกันได้ว่าข่าวสาร ความรู้ นั้นจะต้องไปถึงประชาชน (วิทยา เกียวกุล, 2538)

การเผยแพร่ข่าวทางโทรทัศน์ จะทำให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้รับข่าวสารนั้นได้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากการเรียนในระบบโรงเรียน การเปิดรับข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อมวลชน เป็นเสมือนการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต กล่าวคือ เมื่อบุคคลจบชั้นเรียนในระบบมาแล้วจำเป็นต้องออกมาเผชิญโลกกว้าง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น “ การเติมให้เต็มแห่งความรู้ ” หรือข่าวสารข้อมูลนั้นเป็นสิ่งจำเป็น และจะต้องอาศัยสื่อมวลชนเป็นสะพานเชื่อมโยง นั่นคือข่าวสารจะเป็นสิ่งสำคัญต่อบุคคลตลอดชีวิต ซึ่งตรงกับคำกล่าวที่ว่า Anytime Anywhere Anyperson

การดำรงชีวิตของบุคคล จะอยู่อย่างมีความสุขได้นั้นต้องเป็นคน “ คิดเป็น ” “ ทำเป็น ” “ แก้ปัญหาเป็น ” นั่นคือการจะเป็นคนอย่างทีกล่าวได้ว่าต้องสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และปรับสิ่งแวดล้อมเข้าหาเรา จึงจะอยู่กับสังคมในโลกปัจจุบันได้ ข่าวสารจากสื่อมวลชนจะมีบทบาทในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง เพราะข่าวจะเข้าไปเป็นส่วนประกอบการตัดสินใจ หรือเป็นฐานของการคิด การทำ และการแก้ปัญหาได้ (ングยุทธ รักษาศรี, 2530) หาก

ข่าวสารอุดมด้วยความถูกต้องไม่บิดเบือน มีข้อมูลหลายด้าน ประชาชนก็จะสามารถวิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยตนเองได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น หากประชาชนมีหูตากว้างไกล สามารถที่จะรับรู้ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตได้มาก สังคมก็จะสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว และสามารถก้าวไปตามความก้าวหน้าของโลกได้อย่างมั่นใจ โดยเฉพาะในปัจจุบันเป็นสิ่งคมที่ สลับซับซ้อน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ข่าวสารต่าง ๆ ก็มีมากมายมหาศาลเกินกว่าจะ ควบคุมได้ ดังนั้น บุคคลจึงจะต้องจัดระเบียบข่าวสารที่ตนพึงได้รับเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจใน ชีวิตประจำวัน และเพื่อปรับตัวให้ทันต่อสังคมที่ยึดกันว่า “ ผู้ที่มีข่าวสารอยู่ในมือมากที่สุด มักจะ ได้เปรียบกว่าผู้ที่มีข่าวสารน้อยกว่า ”

มีนักวิชาการกล่าวว่า “ ข่าว ” เป็นหัวใจของสื่อมวลชน เพราะสื่อมวลชนมีหน้าที่ในการ เสนอข่าวสารให้ประชาชนได้ทราบ (บำรุง สุขพรรณ, 2528) รายการข่าวจึงถือเป็นหัวใจสำคัญ และเป็นหน้าตาของสถานี ถ้าสถานีใดเสนอข่าวสารได้น่าสนใจมาก ก็จะได้รับคามนิยมมาก เพื่อตอบสนองความต้องการของคนดู เห็นได้จากผลการวิจัยผู้ชมรายการของสถานีโทรทัศน์ BBC ในประเทศอังกฤษ ผู้ชมจำนวนมากยอมรับว่าข่าวโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่น่าเชื่อถือมากที่สุด สำหรับในประเทศไทย สถานีโทรทัศน์แต่ละช่องจะมีอัตราค่าโฆษณาในช่วงรายการข่าวสูงขึ้นทุกปี อัตราค่าโฆษณาที่สูงมากก็เป็นดัชนีชี้ให้เห็นถึงความนิยมของประชาชนที่มีต่อรายการข่าว ตลอดจนความสามารถเข้าถึงมวลชนของข่าวโทรทัศน์ (พูนสุข ภูระมรทัต, 2536)

ก่อนหน้าปี 2528 “ ข่าวคือสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายสำหรับประชากรทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข่าวโทรทัศน์ที่น่าเสนอตามประเพณีนิยมและระเบียบปฏิบัติอันดีที่ผ่านมา ในเวลา 20.00 น. คือ ช่วงเวลาที่คนแก่ดูกันมากที่สุด ” สภาพการแข่งขันยังไม่รุนแรง เพราะข่าวไม่ได้เป็นรายการ เอกลักษณะของสถานี ฯ ทำรายได้ให้แก่สถานี ฯ ไม่มากนัก ต่อมาในปี 2529 นับเป็นปีที่สถานี วิทยุโทรทัศน์ทุกสถานีมีความตื่นตัวทางด้านรายการข่าวมากที่สุด ทุกสถานีได้ทำการปรับปรุงและ เปลี่ยนแปลงวิธีการเสนอข่าว พร้อมทั้งระดมหาบุคลากรที่มีความสามารถมาช่วยทำให้รายการข่าว น่าสนใจขึ้น ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้ชมหันมาชมรายการข่าวอย่างจริงจัง

ดังที่ เดนิส เกรย์ หัวหน้าสำนักข่าวเอพี (Associated Press) ประจำประเทศไทยได้ แสดงทัศนะต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ว่า “ รายการข่าวทีวีในไทยซึ่งครั้งหนึ่งอาศัยแต่ลิ้นของผู้ประกาศ อ่านตามบทสคริปต์โฆษณาชวนเชื่อของรัฐบาลเท่านั้น จนคนดูรู้สึกว่าการข่าวภาคค่ำเป็น

ช่วงเวลาที่ดีที่สุดสำหรับการจะพักไปดื่มเบียร์สักแก้วหรือกินขนมปังน้ำสั๊กชามหนึ่งก่อนที่จะกลับมาดูรายการในภาคบันเทิงต่อไป บัดนี้ข่าวที่วิกิลีกส่งประกายเรื่องร้องด้วยผู้ประกาศที่หลักแหลม มีการกระเช้าเข้าหยอก มีภาพลายเส้นแปลกใหม่ และบางครั้งก็กล้าจู่โจมทะลวงเข้าไปสู่เรื่องการเมืองโดยผู้สื่อข่าวที่เลียนแบบอย่างผู้สื่อข่าวอเมริกัน” (ดวงทิพย์ วรรณุ, 2532)

การเสนอข่าวในปี 2531 – 2532 ทำให้ผู้ชมมีโอกาสรับรู้ข่าวสารจากรายการข่าวภาคต่าง ๆ มากขึ้น จากเดิมซึ่งเคยเสนอกันในเวลา 20.00 น. และ 23.00 น. ผู้ชมมีโอกาสรับรู้ข่าวสารตั้งแต่รับอรุณเวลา 06.00 – 06.30 น. ข่าวทะเลเท็กซัสในช่วงสายและบ่าย (จากช่อง 9) ข่าวภาคกลางวัน (จากช่อง 5) ข่าวภาคเย็น ภาคค่ำจนถึงข่าวภาคดึก (จากทุกช่อง) เวลาประมาณ 23.00 น. (ดวงทิพย์ วรรณุ, 2532)

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา รายการข่าวโทรทัศน์มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้นขึ้นทุกขณะ การเสนอข่าว รายงานข่าวอย่างใกล้ชิดด้วยเทคโนโลยีอย่างดาวเทียมและเคเบิลใยแก้ว ทำให้เหตุการณ์สำคัญ ๆ ออกสู่สายตาประชาชนได้ทันที (นิลาวัฒน์ พาณิชย์รุ่งเรือง, 2540) การพยายามปรับปรุงรายการข่าวของแต่ละสถานี ฯ ในด้านต่าง ๆ ทั้งรูปแบบลีลาการนำเสนอ และการนำเสนอข่าวในเวลาที่หลากหลายมากขึ้น จึงนับเป็นทางเลือกใหม่ให้กับประชาชนที่จะได้มีโอกาสรับชมข่าวในเวลาที่เหมาะสม และสามารถรับชมข่าวได้หลายสถานี

โดยธรรมชาติของมนุษย์เรานั้น ย่อมมีความต้องการที่จะทราบข่าวสารอยู่เสมอ ดังคำกล่าวที่ว่า “ มนุษย์เรามีความหิวข่าว พอ ๆ กับหิวข้าว ” ในเมื่อธรรมชาติของมนุษย์เมื่อเกิดความหิวอาหารก็จำเป็นต้องไปหาอาหารมาป้อนความต้องการฉันใด เมื่อเกิดความหิวข่าวก็จำเป็นต้องไปหาสารมาป้อนความต้องการฉันนั้น (กำจัด กีพานิช, 2519 อ้างถึงในวิยดา เกียวกุล , 2537) อาหารมื้อเช้านับว่าเป็นอาหารมื้อหลักและมีความสำคัญต่อร่างกาย หากวันใดที่เราไม่ได้รับประทานอาหารเช้า วันนั้นเราจะรู้สึกอ่อนเพลีย และไม่มีกำลังในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ดังนั้น การที่มนุษย์ต้องบริโภคอาหารสมอง โดยการรับข่าวสารในช่วงเช้าก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพ หรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จึงนับว่ามีความสำคัญเช่นกัน มนุษย์จำเป็นต้องแสวงหาข่าวสารเพื่อความอยู่รอด และรู้เท่าทันสังคม เพราะทุกวันนี้สังคมของเราเต็มไปด้วยการแข่งขันในทุก ๆ ด้าน ยิ่งใครรู้ข่าวสารได้มากและเร็วก่อนคนอื่นยิ่งได้เปรียบ บุคคลนั้นก็จะสามารถเริ่มต้นวันใหม่และดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างทันโลกแห่งการเจริญรู้ และรอบรู้ ซึ่งตรงตามแนวคิดสังคมอุดมปัญญา (knowledge – based society) ที่ว่า มนุษย์จำเป็นต้องรู้ข่าวสาร ความ

เคลื่อนไหวที่เป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา เพื่อสามารถนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้

ในปี 2546 รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์เริ่มมีบทบาทในสังคมอย่างชัดเจนมากขึ้น สถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกช่องต่างก็มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้น เพื่อมุ่งสู่ความเป็นผู้นำ ขณะใจคนดูและความสำเร็จทางเรตติ้ง

“ สงครามดิ้งเรตติ้งข่าวภาคเช้ายังระอุต่อเนื่อง หลังจากที่ค่ายเอ็มโพเรียม เปิดฉากปรับโฉมใหม่ตั้งมือโปรวงการข่าว ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล มาเป็นผู้ดำเนินรายการโลกยามเช้า และสรยุทธ สุทัศนะจินดา มาผลิตรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ส่งผลให้เรตติ้งกระเด็นขึ้นอย่างน่าพอใจ ” (ผู้จัดการ, 13 สิงหาคม 2547)

“ ไอทีวีตอกย้ำฟรีทีวียุค SEGMENTATION ปรับโฉมข่าวเช้า เสริมจุดแข็งช่องข่าว ” (บิสิเนสไทย, 2 กันยายน 2547)

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ประชาชนต้องการบริโภคข่าวภาคเช้ากันมากขึ้น ทำให้แต่ละสถานี ฯ หันมาให้ความสำคัญกับรายการข่าวภาคเช้า เพื่อรองรับความต้องการของประชาชน อย่างไรก็ตาม การปฏิวัติรายการข่าวภาคเช้าของวงการโทรทัศน์ครั้งนี้ ยังคงต้องถูกพัฒนารูปแบบการนำเสนอรวมทั้งกลยุทธ์ของแต่ละค่ายที่จะถูกหยิบนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด อนาคตรูปแบบการนำเสนอข่าวภาคเช้าจะถูกเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรแต่ความเร็วและทันต่อเหตุการณ์ยังคงเป็น “ หัวใจหลัก ” สำคัญของรายการเสมอ ขณะที่คุณภาพของเนื้อหาสาระและบันเทิงยังคงเป็นองค์ประกอบที่ต้องถูกนำมาสร้างเสริมให้รายการมีความแข็งแกร่งด้วยเช่นกัน

รายการข่าวภาคเช้าเป็นรายการที่เสนอเหตุการณ์ของเมื่อวาน รวมถึงเหตุการณ์ของเมื่อคืนให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ บางคนที่ไม่สามารถรับชมข่าวในตอนกลางคืน หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงดึก ก็สามารถรู้ได้จากรายการข่าวภาคเช้า นอกจากนี้ รายการข่าวภาคเช้ามีการนำเสนอข่าวอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ส่วนรูปแบบในการนำเสนอของรายการข่าวภาคเช้าส่วนใหญ่นั้น ผู้ดำเนินรายการจะเล่าข่าวมากกว่าการรายงานข่าว โดยเน้นความเป็นกันเองมากขึ้น ซึ่งจะไปในลักษณะการอธิบายอย่างละเอียด วิเคราะห์และเจาะลึกในประเด็นที่สำคัญ ๆ ทั้งในด้านข่าวสังคม ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวต่างประเทศ ข่าวกีฬา ฯลฯ บางสถานี ฯ มี

การรวบรวมข่าวที่น่าสนใจจากหนังสือพิมพ์หลาย ๆ ฉบับมานำเสนอ โดยที่ประชาชนไม่ต้องเสียเวลาในการอ่านหนังสือพิมพ์ด้วยตนเองในตอนเช้านอกจากเป็นการประหยัดเงินในการซื้อหนังสือพิมพ์แล้ว ยังเป็นการประหยัดเวลาอีกด้วย เพราะการรับชมข่าวทางโทรทัศน์ เราสามารถทำกิจกรรมอื่น ๆ ควบคู่ไปได้

สิ่งที่น่าสนใจมากขึ้นก็คือ รายการข่าวภาคเช้าบางสถานี ๆ มีการตอบโต้กันระหว่างทางรายการซึ่งเป็นผู้ส่งสาร กับประชาชนซึ่งเป็นผู้รับสาร โดยที่ผู้ชมสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่ทางรายการนำเสนอในแต่ละวัน ซึ่งทางรายการจะตั้งหัวข้อโหวตที่กำลังเป็นประเด็นที่น่าสนใจ แล้วให้ผู้ชมส่งความคิดเห็นเป็นข้อความสั้น ๆ (sms) ผ่านโทรศัพท์มือถือถือการสื่อสารในลักษณะนี้นับเป็นการสื่อสาร 2 ทาง (Two – way Communication) กล่าวคือ มีการสื่อสารกลับจากผู้ชมไปยังรายการ (feedback) นอกจากทางรายการจะสามารถตรวจสอบว่าผู้ชมมีความเข้าใจ สนใจในประเด็นที่เสนอไปหรือไม่ อันจะส่งผลให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพแล้ว รายการยังทำหน้าที่เปรียบเสมือนเป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชนได้อีกทางหนึ่งด้วย

อาจกล่าวได้ว่า ข่าวภาคเช้ามีความสำคัญ และมีความจำเป็นในการวางแผน การปรับตัว สำหรับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ จึงทำให้แต่ละสถานีมีการปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการนำเสนอข่าวในช่วงนี้กันมากขึ้น ข่าวภาคเช้าช่วยให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารเพื่อที่จะรับมือกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องเผชิญในวันนั้น ๆ ได้อย่างมั่นใจ และในขณะเดียวกัน ยังช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเริ่มต้นวันใหม่ด้วยความกระฉับกระเฉง และสนใจสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้น นอกจากจะส่งผลให้ประชาชนนำข่าวสารไปพัฒนาตนเองแล้ว แต่ยังส่งผลต่อการพัฒนาสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลุ่มผู้ชมข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ว่า เมื่อได้รับชมแล้วได้นำไปใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ภายใต้หัวข้อการวิจัย “ การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ” ซึ่งผลจากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนารายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ให้มีคุณภาพ และให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้า กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน
5. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน
6. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน

ปัญหาคำถามวิจัย

1. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีการเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าอย่างไร
2. การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจอย่างไร
3. การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้ามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจอย่างไร
4. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าต่างกันหรือไม่
5. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าต่างกันหรือไม่
6. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

1. การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากรายการ
2. การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ
3. การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ
4. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าต่างกัน
5. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าต่างกัน
6. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษารายการข่าวภาคเช้าที่เสนอทางสถานีโทรทัศน์ทั้ง 6 ช่อง คือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ และสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ที่ออกอากาศตั้งแต่ในรอบปีที่ผ่านมาจนถึงวันที่ 30 ตุลาคม 2547 ในช่วงเวลา 05.30 – 09.30 น. ซึ่งรวมถึงข่าวทุกประเภท
2. กลุ่มประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่เปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์เท่านั้น เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของสื่อมวลชน ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง ตลอดจนพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยประชาชนหลายกลุ่ม หลายอาชีพ หลายระดับการศึกษา และมีฐานะความเป็นอยู่แตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. รายการข่าวภาคเช้า หมายถึง รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ทั้ง 6 ช่อง ได้แก่ ช่อง 3

,5,7,9,11,ITV ที่ออกอากาศในช่วงเวลา 05.30 น. ถึง 09.30 น.

2. การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าในแต่ละสัปดาห์ และระยะเวลาที่ชมข่าวภาคเช้าในแต่ละครั้ง
3. ผู้ชมรายการ หมายถึง ประชาชนที่ชมรายการข่าวภาคเช้าในเขตกรุงเทพมหานคร
4. การใช้ประโยชน์จากรายการ หมายถึง การนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับชมจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ไปใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการของแต่ละบุคคลในด้านต่าง ๆ
5. ความพึงพอใจต่อรายการ หมายถึง ความรู้สึกที่ได้รับการตอบสนองของความต้องการของผู้ชมในการรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ในด้านต่าง ๆ
6. ลักษณะทางประชากร หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน
7. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารของรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ในปัจจุบันที่ว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครสามารถนำความรู้ที่ได้จากการรับชมไปใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง และสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนในกรุงเทพมหานครได้มากน้อยเพียงใด
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขรายการ ตลอดจนการดำเนินงานผลิตของคณะผู้จัดทำรายการ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนผู้รับสาร
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีการเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้รับสารในโอกาสต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ” ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่ได้เคยมีผู้ศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับข่าวสาร
2. ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับข่าว
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับข่าวสาร

ข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข่าวสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ถูกนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจของมนุษย์ โดยเฉพาะเมื่อยามที่มนุษย์เกิดปัญหา เกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใด ความต้องการข่าวสารก็จะมี ความสำคัญต่อมนุษย์เพิ่มขึ้นเท่านั้น

โรเจอร์ และ สเวนนิ่ง (Rogers and Svenning , 1969) ได้ศึกษาและขยายแนวความคิดเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชนให้กว้างขวางออกไปอีกโดยให้นิยามว่า “ สื่อมวลชนนั้นคลุมถึงสื่อ 5 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ นิตยสาร และโทรทัศน์ เหตุนี้ดัชนีในการวัดการเปิดรับสื่อมวลชนในความหมายของเขาทั้งสอง จึงต้องประกอบด้วยจำนวนการอ่านหนังสือพิมพ์ต่อสัปดาห์ วิทยุที่รับฟังต่อสัปดาห์ และภาพยนตร์ที่ดูต่อปี เป็นต้น ” ดังนั้น การเปิดรับสื่อ จึงหมายถึงความบ่อยครั้งในการเปิดรับ ระยะเวลา และจำนวนสื่อที่เปิดรับอีกด้วย

การเลือกเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น ผู้รับสารจะมีหลักเกณฑ์ในการเลือกเปิดรับที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความต้องการ ความเชื่อ ทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด

สภาพแวดล้อม เหตุผล ฯลฯ ซึ่งกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ก็เปรียบเสมือนเครื่องกรอง (Filter) ข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์เรา กระบวนการดังกล่าวประกอบด้วย (Joseph T : Klapper , 1960 : 19-25)

1. การเลือกเปิดรับหรือการเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention)

ผู้รับสารมักจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง ที่สามารถสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่ และพยายามหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของตนเองเพราะการได้รับข่าวสารที่ไม่ลงรอยกับความเข้าใจหรือทัศนคติเดิมของตนนั้น จะก่อให้เกิดภาวะความไม่สมดุลทางจิตใจที่เรียกว่า Cognitive Dissonance ซึ่งมนุษย์อาจจะลดภาวะความไม่สมดุลนี้โดยการเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ หรือพฤติกรรมการแสดงออก หรือคัดเลือกเฉพาะข่าวสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของตน

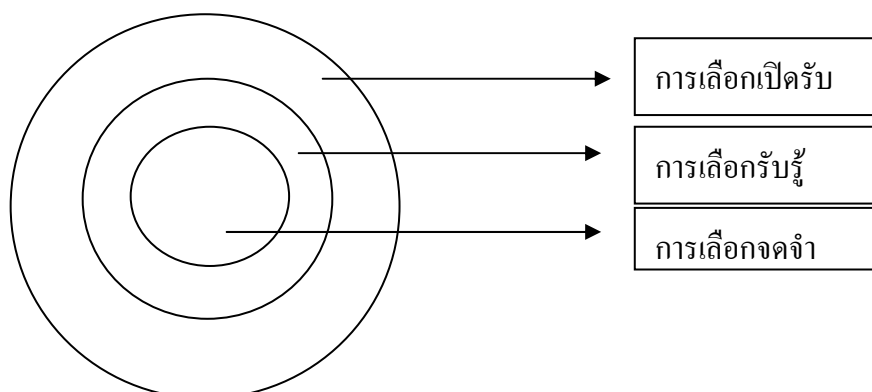
2. การเลือกรับรู้หรือการเลือกตีความหมาย (Selective Perception or Selective Interpretation)

เมื่อบุคคลได้รับข่าวสารที่สนใจแล้ว ผู้รับสารจะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายของสารนั้นตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะทางร่างกาย หรือสภาวะทางอารมณ์ในขณะนั้น เป็นต้น

3. การเลือกจดจำ (Selective Retention)

บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ และทัศนคติของตนเอง และมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วย ดังนั้นการเลือกที่จะจดจำนั้น มักจะเกิดควบคู่ไปกับการเลือกสนใจ และเลือกรับรู้ที่เป็นขั้นตอนที่เกิดมาก่อน

จากกระบวนการเลือกสรรข่าวสารของมนุษย์ ทั้ง 3 ขั้นตอน สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

นอกจากนั้น วิลเบอร์ แชรรมม์ (Wilbur Schramm, 1973) ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญในการเลือกรับข่าวสารของผู้รับสาร ดังนี้

1. ประสบการณ์ ผู้รับสารแต่ละคนต่างก็มีประสบการณ์เกี่ยวกับข่าวสาร วัตถุประสงค์ และสิ่งของที่ไม่เหมือนกัน ผู้รับสารจึงแสวงหาข่าวสารที่แตกต่างกัน
2. การประเมินประโยชน์ของข่าวสาร ผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อตอบสนองจุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง
3. ภูมิหลังแตกต่างกัน ทำให้มีความสนใจต่างกัน
4. การศึกษาและสภาพแวดล้อม ทำให้มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาจะมีส่วนช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางขึ้น
5. ความสามารถในการรับสาร ซึ่งเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจ ทำให้มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน บุคคลที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ประสาทสัมผัสทุกอย่างทำงานได้ปกติ ย่อมอยู่ในสภาพที่จะรับข่าวสารได้ดีกว่าผู้ที่บกพร่องทางร่างกายและประสาทสัมผัส ซึ่งบุคคลที่มีสุขภาพกายดีก็จะมีสุขภาพจิตดีตามไปด้วย
6. บุคลิกภาพ ทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การโน้มน้าวจิตใจ และพฤติกรรมของผู้รับสาร
7. อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสารจะเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของข่าวสาร หรืออาจเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจในความหมายของข่าวสารนั้น ๆ หากผู้รับสารมีอารมณ์ปกติ มีความพร้อม และมีสมาธิต่อข่าวนั้น ประสิทธิภาพของการสื่อสารจะมีมากกว่าผู้รับสารที่ไม่มีอารมณ์กับข่าวนั้น
8. ทัศนคติ เป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับและตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือข่าวสารที่ได้พบ เป็นคุณสมบัติหรือท่าทีที่ผู้รับสารแต่ละคนมีอยู่ก่อนที่จะรับข่าวสารอย่างใดอย่างหนึ่ง

ความต้องการข่าวสารมีลักษณะที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงของชีวิตมนุษย์ ข่าวสารที่มนุษย์เลือกนั้นมักจะมีลักษณะที่เอื้อต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพการงาน เมอร์ริล และโลเวนสไตน์ (Merrill and Ralph L. Lowenstein, 1971 อ้างถึงในภริดา โกเชก, 2541) ได้สรุปถึงปัจจัยพื้นฐานที่เป็นแรงผลักดันให้บุคคลเลือกเปิดรับข่าวสาร 4 ประการด้วยกันคือ

1. ความเหงา เป็นเหตุผลทางจิตวิทยาที่มนุษย์มักจะไม่ชอบอยู่ตามลำพัง เพราะจะเกิดความรู้สึกวิตกกังวล หวาดกลัว และการเฝ้าระวังจากสังคม บุคคลจึงพยายามจะรวมกลุ่มเพื่อสังสรรค์และติดต่อกับบุคคลได้โดยตรง แต่ถ้าไม่มีโอกาสสังสรรค์กับผู้อื่นได้โดยตรง ก็จะหันมาหาสื่อต่าง ๆ แทน แท้จริงแล้วบางคนชอบที่จะอยู่กับสื่อมวลชนมากกว่าสื่อบุคคลด้วยซ้ำไปเนื่องจากสื่อมวลชนสามารถเป็นเพื่อนคลายเหงาได้ ไม่สร้างความกดดันในการสนทนา หรือทางสังคมแก่ผู้รับสาร

2. ความอยากรู้อยากเห็น มนุษย์ทุกคนอยากรู้อยากเห็นโดยเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่สุดจนไปถึงสิ่งที่อยู่ห่างตัวเองมากที่สุดเป็นลำดับ สื่อมวลชนจึงถือเอาความอยากรู้อยากเห็นเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งในการเสนอข่าวสาร

3. ประโยชน์ใช้สอยของตนเอง มนุษย์ทุกคนจะเสาะแสวงหาและใช้ข่าวสารให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเองทั้งในแง่ของการเสริมสร้างบารมีหรือช่วยให้ตนเองเกิดความสะดวกสบายหรือสนุกสนานบันเทิง ซึ่งข่าวสารเหล่านี้สามารถหาได้จากสื่อมวลชนทั้งสิ้น

4. ลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชน ผู้รับสารแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามอายุ เพศ การศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงทัศนคติ ความคาดหวัง ฯลฯ ดังนั้นสื่อมวลชนแต่ละชนิดก็จะมีลักษณะเฉพาะที่ผู้รับสารแต่ละคนแสวงหา และใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ผู้รับสารจึงหันเข้าหาลักษณะเฉพาะบางอย่างจากสื่อ ที่จะสนองความต้องการและทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจ

แมคคอมบ์และเบคเกอร์ (McCombs and Becker , 1979) ได้กล่าวไว้ว่า คนเราเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน เพื่อตอบสนองความต้องการ 4 ประการ คือ

1. เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการติดตามความเคลื่อนไหวและสังเกตการณ์สิ่งต่าง ๆ รอบตัวจากสื่อมวลชน เพื่อจะได้รู้ทันเหตุการณ์ ทันสมัย และรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรรู้

2. เพื่อต้องการช่วยตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การเปิดรับข่าวสารทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัวได้

3. เพื่อการพูดคุยสนทนา (Discussion) การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่นได้
4. เพื่อความต้องการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อรับรู้ และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

นอกจากนี้ วิลเบอร์ แชรรมม์ (Wilbur Schramm, 1973 : 65) ได้กล่าวถึงหลักทั่วไปของการเลือกเปิดรับข่าวสารว่าขึ้นอยู่กับการประเมินถึงปัจจัยในการใช้ความพยายามว่าควรใช้น้อยที่สุด (Least Effort) และได้รับผลตอบแทนที่ได้รับว่ามากที่สุด (Promise of Reward) ซึ่งอยู่ในรูปของสูตรการเลือกรับข่าวสาร ดังนี้

$$\text{การเลือกรับข่าวสาร} = \frac{\text{สิ่งที่คาดหวัง}}{\text{ความพยายามที่ต้องใช้}}$$

จากสูตรข้างต้นนี้อธิบายได้ว่า บุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกรับข่าวสารที่ใช้ความพยายามน้อย เช่น ข่าวสารที่อยู่ใกล้ตัวที่หาได้ง่าย และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง แต่บางครั้งในสูตรนี้เราต้องใช้ตัวแปรอื่นในการพิจารณาอีกด้วย เช่น ประสบการณ์ ภูมิหลัง และสภาพแวดล้อม เป็นต้น

ชาร์ลส์ แอตคิน (Charles Atkin, 1973) กล่าวว่า การจะเลือกรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น ขึ้นอยู่กับการคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทน (Reward Value) กับการลงทุนแรง (Expenditures) และพันธะผูกพัน (Liabilities) ที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าการลงทุนหรือการทำความเข้าใจแล้ว บุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนี้ แต่ถ้าผลตอบแทนได้น้อยกว่าบุคคลก็อาจเพิกเฉยต่อข่าวสารนั้น และถ้าการเปิดรับข่าวสารนั้นทำให้เกิดพันธะผูกพันตามมา เช่น เกิดความไม่พอใจ ไม่สบายใจ ก็อาจจะใช้วิธีการหลีกเลี่ยงข่าวสารนั้น (Information Avoidance) ในบางครั้ง เราอาจต้องรับข่าวสารนั้นทั้งๆ ที่ไม่เต็มใจ (Information Yielding) เช่น การที่เรายอมดูโฆษณาที่ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ในโทรทัศน์ เนื่องจากไม่ยอมเปลี่ยนช่อง หรือเพราะว่าหมุนไปช่องไหน ๆ ก็เจอแต่โฆษณา เลยต้องจำใจดูทั้ง ๆ ที่ไม่ชอบ

อาจกล่าวได้ว่า การเปิดรับข่าวสารของมนุษย์นั้น เกิดจากความสนใจในข่าวสารแล้วนำมาเปรียบเทียบกับความรู้สึกของตนเอง หากข่าวสารนั้นสอดคล้องกับทัศนคติเดิมของตน ก็จะไปติดตามหารายละเอียดต่อไป แต่ถ้าข่าวสารนั้นขัดแย้งกับความรู้สึกภายในจิตใจของตน หรือ

ขัดแย้งกับทัศนคติ บุคคลก็จะเลิกให้ความสนใจข่าวสารนั้นแล้วหันไปให้ความสนใจในข่าวสารอื่นแทน สำหรับบุคคลที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับข่าวสารนั้น ก็จะมีการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง และพยายามเข้าถึงเพื่อการรับข่าวสาร เมื่อได้รับข่าวสารนั้นมาแล้วจะมีการกระทำเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ คือ ถ้ายอมรับข่าวสารก็จะนำไปประเมินกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนจิตภาพของบุคคลนั้น แต่ถ้าไม่ยอมรับในข่าวสารที่ได้มา ก็อาจจะแสวงหาข่าวสารจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม จนเมื่อได้รับข่าวสารจากแหล่งอื่นแล้ว ตนเองยอมรับจึงจะนำไปประเมินกับผลประโยชน์ที่จะได้รับและไปสู่การปรับเปลี่ยนจิตภาพ หรือข่าวสารนั้นอาจช่วยเสริมหรือตอกย้ำทัศนคติที่มีอยู่เดิมให้หนักแน่นยิ่งขึ้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารแสดงให้เห็นว่า ในสภาวะปัจจุบันที่สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเปิดรับข่าวสารจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสังคมที่มีการแข่งขันกันอย่างสูงในทุก ๆ ด้าน ต้องการข่าวสารไปประกอบการตัดสินใจและแก้ปัญหา ยิ่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้เร็วที่สุดได้ยิ่งได้เปรียบ ดังนั้น แนวคิดนี้จึงสามารถอธิบายได้ว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีจุดมุ่งหมาย และการเลือกเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันไปตามความต้องการของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ

การใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ ถือว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระบวนการทางสังคมและจิตวิทยาของผู้บริโภคสื่อ โดยให้การอธิบายว่านอกจากความต้องการขั้นพื้นฐาน 5 อย่างดังที่ มาสโลว์ (Maslow, 1954) กล่าวไว้คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs), ความต้องการความปลอดภัย (Security Needs), ความต้องการความรัก (Love Needs), ความต้องการความนับถือ (Self-Esteem Needs) และความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs) มนุษย์ยังมีความต้องการอีกอย่างหนึ่งคือ ความต้องการมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการที่จะรู้นี้เป็นแรงผลักดันสำคัญที่มนุษย์เรียนรู้มาจากการอยู่ร่วมในสังคม การศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดนี้จึงเป็นการยอมรับว่ามนุษย์เราสนใจแสวงหาข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อมวลชน โดยมนุษย์ไม่ได้ถูกยัดเยียดให้อ่าน ดู หรือ ฟัง มนุษย์มีการเลือกและหลบหลีกข่าวสารได้ถ้ามนุษย์มีจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายในการใช้สื่อมวลชน

การศึกษาตามแนวคิดนี้เป็นการศึกษาที่เน้นผู้รับสาร (Media Consumer) เป็นจุดเริ่มต้นโดยศึกษาว่า ผู้รับสารนั้นมีกระบวนการอย่างไรในการเลือกเปิดสื่อหนึ่ง ๆ กระบวนการดังกล่าวหมายถึง พฤติกรรมการสื่อสาร (Communication Behavior) ที่ครอบคลุมถึงภูมิหลังของผู้รับสาร โดยเฉพาะประสบการณ์โดยตรงของผู้รับสารที่มีต่อสื่อ ด้วยเหตุนี้จึงพบว่า การใช้ความพึงพอใจในการสื่อสารประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน คือ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533 : 114)

1. ผู้รับสาร ในฐานะเป็นผู้ที่มีบทบาทเชิงรุก (Active) และมีวัตถุประสงค์เสมอในการสื่อสาร (Goal director)
2. การใช้หรือการเปิดรับสื่อหนึ่ง ๆ ที่ได้เลือกสรรแล้ว ก็เพื่อสนองต่อความต้องการของตนตามข้อ 1 มิใช่เป็นการรับที่เลื่อนลอย หรือเป็นผลชักจูงจากผู้ส่งสารเพียงอย่างเดียว
3. ความพอใจในสื่อ เกิดขึ้นเมื่อการเปิดรับสื่อที่เลือกแล้วนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในทางกลับกันผู้ส่งสารต่างหากที่จำเป็นต้องแข่งขันเพื่อการบริการให้ประชาชนผู้รับสารพึงพอใจ มิใช่เกิดจากตัวผู้ส่งสารเองนั้นพอใจอย่างการสื่อสารก่อนหน้านั้น

แคทซ์ และคณะ (Katz, E. and Others, 1974) ได้ให้คำอธิบายว่า ผู้รับสารแต่ละคนมีสภาพทางสังคมและจิตใจที่ต่างกันจึงมีความต้องการต่าง ๆ รวมถึงความต้องการมีความรู้ ความเข้าใจในสภาวะแวดล้อมของตนและความต้องการได้รับความบันเทิงแตกต่างกัน ทำให้มีความคาดหวังจากแหล่งข่าวหรือสื่อมวลชนว่าจะสามารถสนองความต้องการเหล่านั้นได้อย่างพึงพอใจ และมีการเปิดรับสารจากสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งส่งผลให้เกิดความพึงพอใจตามต้องการ หรือผลอื่น ๆ ที่บางครั้งมิได้คาดหมายมาก่อน

แคทซ์ และคณะได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีนี้เพื่อศึกษาความต้องการเกี่ยวกับสื่อหรือเหตุผลในการใช้สื่อจากผู้ใช้สื่อในประเทศอิสราเอล และได้สร้างมาตรวัดความต้องการทางด้านจิตวิทยาและสังคมของมนุษย์ (Social and Psychological Needs) และความพึงพอใจจากการเปิดรับสื่อมวลชน ซึ่งประกอบด้วยความต้องการ 3 มิติ คือ

1. Mode คือ แบบหรือลักษณะของความต้องการ ได้แก่
 - 1.1 ต้องการให้เพิ่มมากขึ้น
 - 1.2 ต้องการให้ลดน้อยลง
 - 1.3 ต้องการให้ได้มา

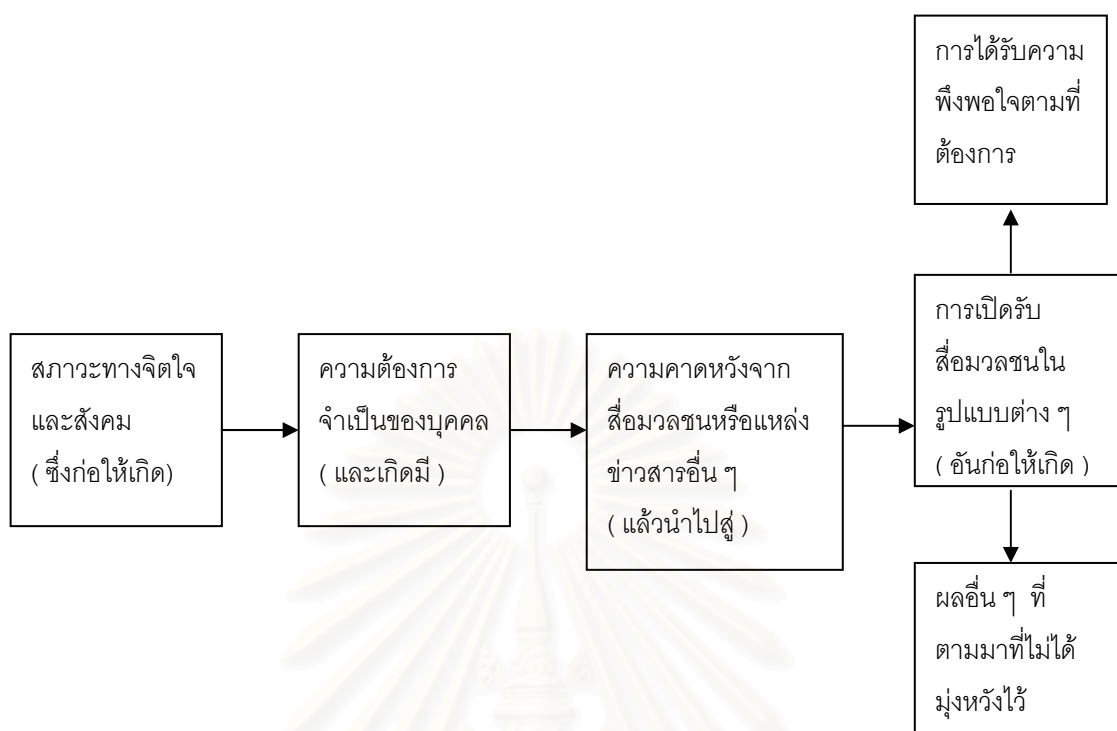
2. Connection คือ จุดประสงค์ของการติดต่อของบุคคลต่อสิ่งภายนอก ได้แก่
 - 2.1 การติดต่อเพื่อรับข่าวสารความรู้
 - 2.2 การติดต่อเพื่อความพอใจ เพื่อประสบการณ์ทางอารมณ์
 - 2.3 การติดต่อเพื่อความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคงและสถานภาพ
 - 2.4 การติดต่อเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์

3. Referent คือ บุคคลหรือสิ่งภายนอกที่มนุษย์โยงการติดต่อไปสู่ ได้แก่
 - 3.1 ตนเอง
 - 3.2 ครอบครัว
 - 3.3 เพื่อนฝูง
 - 3.4 สังคม รัฐบาล
 - 3.5 ขนบประเพณี วัฒนธรรม
 - 3.6 โลก
 - 3.7 สิ่งภายนอกอื่น ๆ ที่มีความหมายนัยลบ

จากองค์ประกอบทั้งสาม แคทซ์ได้สร้างข้อความแสดงความต้องการ (Needs) ของบุคคลขึ้น 35 ข้อความเพื่อชี้ให้เห็นถึงความต้องการต่าง ๆ ของบุคคลที่คาดหวังว่าสื่อจะสามารถสนองความพึงพอใจได้ อาทิเช่น ความต้องการที่จะติดต่อเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับครอบครัวให้เพิ่มมากขึ้น หรือกล่าวง่าย ๆ คือ ความต้องการที่จะใช้เวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น หรือก็คือความต้องการที่จะหนีให้พ้นจากสภาวะที่เป็นจริงในโลก โดยหันไปใช้สื่อเพื่อให้ได้รับความบันเทิงและช่วยตอบสนองความพอใจในส่วนนี้

แคทซ์ และคณะ (Katz, E. and Others, 1974 อ้างถึงในพีระ จิรโสภณ, 2531 : 635) ยังได้อธิบายเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจไว้ว่า คือ การศึกษาผู้รับสารเกี่ยวกับ (1) สภาวะทางสังคมและจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิด (2) ความต้องการจำเป็นของบุคคลและเกิดมี (3) ความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่น ๆ แล้วนำไปสู่ (4) การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ กัน อันก่อให้เกิดผลคือ (5) การได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการและ (6) ผลอื่น ๆ ที่ตามมาซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่ตั้งเจตนาไว้ก็ได้

องค์ประกอบต่าง ๆ ข้างต้นสามารถแสดงให้เห็นในรูปแบบจำลองได้ดังนี้

แบบจำลองข้างต้นเป็นแบบจำลองที่อธิบายถึงกระบวนการรับสาร ในการสื่อสารมวลชน และใช้สื่อมวลชนโดยปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกบริโภคสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง บุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์ ความตั้งใจ และความต้องการในการใช้ประโยชน์ เพื่อสนองความพึงพอใจของตนเองด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน ดังนั้น ลักษณะการใช้สื่อมวลชนของแต่ละบุคคลย่อมมีความต้องการแตกต่างกันออกไป และความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อก็จะแตกต่างกันไปด้วย

งานวิจัยในระยะต่อมาได้พยายามหาเหตุผลหรือแรงจูงใจที่ทำให้คนบริโภคสื่อ โดยได้พัฒนาชุดตัวแปรความพึงพอใจ ซึ่งบลูมเมอร์และคณะ (Blumler and others, 1972) จำแนกออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. ความเพลิดเพลิน (Diversion) ซึ่งจะปรากฏในรูปของการใช้สื่อเพื่อหลบหนีปัญหาเพื่อหลีกเลี่ยงจากงานประจำ และเพื่อผ่อนคลายอารมณ์
2. มนุษย์สัมพันธ์ (Personal Relations) เช่น ใช้สื่อเพื่อให้มีเรื่องราวไปพูดคุยกับผู้อื่นหรือเพื่อให้มีโอกาสได้ใช้เวลาอยู่ร่วมกับคนในครอบครัว
3. เอกลักษณ์ของบุคคล (Personal Identity) ได้แก่ การอ้างอิงบุคคล การค้นหาความจริง และเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแรงเสริมย้ำความเชื่อของตน

4. ติดตามข่าวสาร (Surveillance) เช่นติดตามรายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ในสังคม และโลกภายนอกจากสื่อมวลชน

ชาร์ลส์ แอตคิน แบ่งประเภทของสารที่สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลไว้ 2 ประเภท คือ

1. สารที่ให้ความพึงพอใจในทันทีในเชิงการบริโภค (Consumatory) หมายความว่าสารที่จะลดความไม่รู้ หรือความไม่แน่ใจของบุคคลที่เกี่ยวกับความสนใจส่วนตัว และสารที่ให้ความบันเทิงสนุกสนาน

2. สารที่ใช้ประโยชน์ในการเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจ (Instrumental) ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน หมายถึง สารที่ลดความไม่รู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม สารบางอย่างอาจให้ประโยชน์ทั้งการนำไปใช้ และให้ความบันเทิงในขณะเดียวกันด้วย

ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ (2531) ได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงความต้องการของผู้รับสารจากสื่อมวลชนดังที่ แมคควอล และคณะ (McQuail and Others) ได้สร้างไว้ เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้สื่อและความพึงพอใจของผู้รับสาร ดังนี้

1. ความต้องการสารสนเทศ

- (1) เพื่อทราบถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง สภาพปัจจุบันที่อยู่รอบตัวและสังคม
- (2) เป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อแนะนำในการปฏิบัติความคิดเห็นและการตัดสินใจ
- (3) สนองความอยากรู้อยากเห็นและสนองความสนใจ
- (4) เป็นการเรียนรู้และศึกษาด้วยตนเอง
- (5) สร้างความรู้สึกที่มั่นคง

2. ความต้องการสร้างควมมีเอกลักษณ์ให้แก่ตนเอง

- (1) ให้แรงเสริมแก่ค่านิยมส่วนบุคคล
- (2) ให้ตัวแบบทางพฤติกรรม
- (3) แสดงออกร่วมกับค่านิยมของคนอื่น ๆ
- (4) เข้าใจตนเอง

3. ความต้องการรวมตัวและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
 - (1) มองเห็นและเข้าใจสภาพแวดล้อมของผู้อื่น
 - (2) แสดงออกร่วมกับผู้อื่นและเกิดความรู้สึกในลักษณะที่เป็นเจ้าของ
 - (3) นำไปใช้ในการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
 - (4) ใช้แทนเพื่อน
 - (5) ช่วยในการดำเนินตามบทบาททางสังคม
 - (6) สร้างสายสัมพันธ์กับครอบครัว เพื่อน และสังคม

4. ความต้องการความบันเทิง
 - (1) เพื่อหลีกเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงจากปัญหาต่าง ๆ
 - (2) การผ่อนคลาย
 - (3) ได้วัฒนธรรมที่เป็นของแท้ ความสนุกทางสุนทรียะ
 - (4) ได้มีอะไรทำเพื่อใช้เวลาให้หมดไป
 - (5) ปลดปล่อยอารมณ์
 - (6) เป็นการกระตุ้นทางเพศ

ส่วนนักวิชาการการสื่อสารมวลชน เช่น แมคคอมบ์ส และเบคเคอร์ (McCombs and Becker, 1979 : 51-52) ได้กล่าวว่าบุคคลใช้สื่อเพื่อตอบสนองความต้องการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการติดตามและสังเกตความเคลื่อนไหวต่าง ๆ จากสื่อมวลชน เพื่อให้รู้ทันต่อเหตุการณ์ ให้ทันสมัย และรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่สำคัญในการเรียนรู้
2. เพื่อช่วยในการตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การเปิดรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะหรือเหตุการณ์รอบ ๆ ตัวได้
3. เพื่อต้องการข้อมูลในการพูดคุยหรือสนทนา (Discussions) การเปิดรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีข้อมูลไปใช้ในการพูดคุยหรือสนทนากับผู้อื่น
4. เพื่อต้องการมีส่วนร่วม (Participating) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้
5. เพื่อต้องการเสริมความคิดเห็น หรือสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (Reinforcement)

6. เพื่อความบันเทิง (Entertaining) และการผ่อนคลายอารมณ์ (Relaxing)

อย่างไรก็ตาม คิปแพกซ์ และเมอร์เรย์ (Kippax and Murray, 1980 อ้างถึงใน ศิราณี อนุศิลป์ชาญม 2531 : 13-14) ได้เพิ่มเติมเรื่องการรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อ โดยได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการใช้สื่อมวลชนกับความพึงพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อ นั้น ตลอดจนการรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ผู้รับสารมีความแตกต่างกัน ในปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านประชากร เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ เป็นตัวกำหนดการใช้สื่อ และการรับรู้คุณประโยชน์ของสื่อ
2. คนที่มีการศึกษาในระดับสูงจะเลือกใช้สื่อหลากหลายประเภทมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ
3. โททัศน์เป็นสื่อที่ถูกเลือกใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง เพราะกลุ่มผู้รับสารเห็นว่า เป็นสื่อที่มีประโยชน์โดยให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เราสนใจ
4. กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีการเลือกใช้สื่ออย่างมีจุดมุ่งหมายและเข้าใจถึงคุณประโยชน์ของสื่อ

อาจกล่าวได้ว่า ความต้องการในการใช้สื่อมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อ รวมถึงปัจจัยด้านตัวบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้สื่อด้วย

การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ผู้ส่งสารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับผู้รับสาร ซึ่งทำให้ผู้รับสารแต่ละคนมีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน ได้แก่

1. ความต้องการของผู้รับสาร โดยทั่วไปแล้ว ในการรับข่าวสารของแต่ละบุคคลนั้นจะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันไป ซึ่งประกอบด้วย
 - (1) ต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตน
 - (2) ต้องการข่าวสารที่สอดคล้องกับความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมของตน
 - (3) ต้องการประสบการณ์ใหม่
 - (4) ต้องการความสะดวกรวดเร็วในการรับสาร

2. ความแตกต่างของผู้รับสารผู้รับสารแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้

(1) อายุ (Age) อายุหรือวัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิด และพฤติกรรม บุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารต่างจากบุคคลที่มีอายุน้อย และบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไปเมื่อตนมีอายุมากขึ้น (Myer Myers, 1982 : 5) โดยทั่วไปแล้ว คนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยม ยึดถืออุดมการณ์ ใจร้อน และมองโลกในแง่ดีมากกว่าคนที่มีอายุมาก ซึ่งมักจะมีความคิดแบบอนุรักษนิยม ยึดถือการปฏิบัติ ระมัดระวัง และมองโลกในแง่ร้าย

โดยปกติแล้วคนที่ต่างวัยกันมักมีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ ต่างกัน และมีความสนใจในข่าวสารที่แตกต่างกันด้วย (ปรมะ สตะเวทิน, 2533 : 113) ดังนั้น อายุจึงเป็นตัวกำหนดทัศนคติและพฤติกรรมในการเลือกเปิดรับข่าวสาร และความพึงพอใจในการติดต่อสื่อสารที่ต่างกัน

(2) เพศ (Sex) ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารที่ต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับส่งข่าวสารนั้นด้วย (Wilo, Goldhabors and Yates, 1980 : 87)

การวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่องได้แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนทั้งสองเพศไว้แตกต่างกัน ผู้หญิงมักเป็นคนที่มีความละเอียดอ่อนไหว หรือเจ้าอารมณ์ ถูกชักจูงได้ง่าย และหยิ่งถึงจิตใจของคนได้ดีกว่าผู้ชาย ในขณะที่ผู้ชายใช้เหตุผลและจดจำข่าวสารได้มากกว่าผู้หญิง (ปรมะ สตะเวทิน, 2533 : 114)

(3) การศึกษา (Education) การศึกษาของผู้รับสารทำให้ผู้รับสารมีพฤติกรรมการสื่อสารแตกต่างกันออกไป ผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน ย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่ต่างกัน โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีมักจะได้เปรียบในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะคนเหล่านี้จะมีความรู้กว้างขวาง มีความเข้าใจศัพท์มาก และมีความเข้าใจสารได้ดี แต่คนเหล่านี้มักจะเป็นคนที่ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีหลักฐาน หรือเหตุผลสนับสนุน

เพียงพอมักจะถูกโต้แย้งจากคนเหล่านี้ นอกจากนั้น ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

(4) อาชีพ (Occupation) ผู้ที่มีอาชีพแตกต่างกันย่อมมีมุมมองต่อโลก มีแนวความคิด อุดมการณ์ และค่านิยมต่อสิ่งต่าง ๆ ต่างกัน เช่น คนที่รับราชการมักจะคำนึงถึงเรื่องยศถาบรรดาศักดิ์ ศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิของความเป็นข้าราชการ ขณะที่คนทำงานบริษัทเอกชนจะคำนึงถึงรายได้ และการมีศักดิ์ศรีของตนด้วยเงินทองที่สามารถจะหาซื้อหรือจับจ่ายใช้สอยสิ่งที่ตนต้องการ เพื่อรักษาสถานภาพในสังคมของตน หรืออาจารย์มหาวิทยาลัย ถูกกำหนดบทบาทโดยสังคมให้สมณะ ขลุกอยู่กับการค้นคว้าตำรา และการทดลอง ยึดมั่นในอุดมการณ์ และความมีอิสระเสรีทางความคิด หรือทหารเป็นผู้ที่ยึดมั่นในกฎระเบียบ มีพฤติกรรมที่เข้มแข็งห้าวหาญ เป็นต้น (พีระ จิรโสภณ, 2529)

(5) รายได้ (Income) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กำหนดความต้องการของคนตลอดจนกำหนดความคิดพฤติกรรมของคนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ โดยผู้ที่มีฐานะดีหรือมีรายได้สูงมักจะใช้สื่อมวลชนมาก และเป็นการใช้สื่อมวลชนเพื่อแสวงหาข่าวสารหนัก เช่น อ่านบทบรรณาธิการ ข่าวสารการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ส่วนผู้ที่มีฐานะดี มีการศึกษาสูงมักจะมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี จึงมักถูกผลักดันให้มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้หาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ (ยุคล เบญจรงค์กิจ, 2534)

นอกจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นนั้น เชื้อชาติและชาติพันธุ์ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัวก็ทำให้คนมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน มีประสบการณ์ที่ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยม และเป้าหมายที่ต่างกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับสารทั้งสิ้น

ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจเป็นทฤษฎีที่มุ่งเน้นผู้รับสารเป็นตัวสำคัญ ในกระบวนการสื่อสาร โดยผู้รับสารจะเลือกใช้สื่อที่ให้ประโยชน์และสามารถตอบสนองความต้องการความพึงพอใจของตนได้ และในการนำทฤษฎีดังกล่าวมาอ้างอิงในงานวิจัยนี้ก็จะมาตอบคำถามว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์อย่างไร และหลังจากชมรายการแล้วเกิดความพึงพอใจมากน้อยแค่ไหน อย่างไร และประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ในประเด็นที่เหมือนหรือต่างจากทฤษฎีอย่างไร

แนวคิดเกี่ยวกับข่าว

ความหมายของข่าว

ได้มีผู้นิยามคำจำกัดความของคำว่า “ ข่าว ” ไว้หลายประการและมีความหมายของคำจำกัดความส่วนใหญ่ที่คล้ายคลึงกัน ส่วนคำจำกัดความที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมหลายฉบับ ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับข่าวไว้หลายอย่าง เช่น “ ข่าว คือ ข้อมูลที่สดและทันต่อเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้น ” “ ข่าว คือ สิ่งที่มีคุณค่าของความแปลก ใหม่ และไม่เป็นที่รู้จักมาก่อน ” หรือ “ ข่าว คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ปกติและไม่เป็นที่สังเกตมาก่อน ” (ดร.ณิ หิรัญรักษ์, 2529 : 41)

ข่าว คือ ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนต้องการอย่างเร่งด่วนในการแบกภาระต่าง ๆ ในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถานที่ซึ่งสถานการณ์กำกวม หรือมีทางเลือก หรือต้องกระทำการตัดสินใจ สารสนเทศใหม่ ๆ ได้ก็ตามที่กระทบต่อผลผลิตของสังคม คือข่าว ข่าว คือ ข้อมูลข่าวสารที่มีความสำคัญต่อบางคน ข่าวเป็นเรื่องที่ไม่มีความคงทน เหตุการณ์ที่เป็นที่เข้าใจกันแล้วจะทำให้ผู้คนผ่อนคลายความตึงเครียด ข่าวนั้นก็จะมีหมดความสำคัญลง อย่างไรก็ดี สารสนเทศที่ได้รับนั้นจะกลายเป็นประวัติศาสตร์ มันอาจย้อนกลับไปได้ได้รับความสนใจจากบางคน บางกลุ่ม แต่ไม่ใช่จากมหาชน นั่นคือ ไม่เป็นข่าวอีกต่อไป (Shibutani : 1996 อ้างใน พัชนี, เมตตา และ ถิรนนท์, 2530 : 88)

การเสนอข่าวทางโทรทัศน์นั้น สามารถที่จะทำให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารได้รวดเร็ว ได้ทั้งภาพและได้ยินเสียงในเวลาเดียวกัน โทรทัศน์จึงนับว่าเป็นสื่อที่มีบทบาทในการเสนอข่าว(ดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2525)

ดวงทิพย์ วรพันธุ์ ได้ให้ความหมายของข่าวโทรทัศน์ไว้ดังนี้ คือ ข่าวสารที่เกิดขึ้นใหม่น่าสนใจ มีผลกระทบต่อสาธารณชน ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์สามารถสื่อข่าว รายงานข่าว ถ่ายภาพ และภาพยนตร์บันทึกภาพได้ เพื่อจัดทำรายการข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ ข่าวกีฬา และการวิเคราะห์ข่าว ซึ่งอาจออกอากาศในรูปแบบยนตร์ ภาพการ์ตูนข่าวหรือการอ่านประกอบ (ดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2525)

ลักษณะของข่าว

โดยทั่วไปแล้วข่าวจะมีลักษณะที่แตกต่างได้ 2 ประเภท คือ ข่าวที่เกิดขึ้นทันทีทันใด (spontaneous news) และข่าวที่มีการวางแผน (planned news) ข่าวที่เกิดขึ้นทันทีทันใด เป็นเรื่องราวของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับไฟไหม้ แผ่นดินไหว อุบัติเหตุ ฆาตกรรม และการจับกุม เป็นต้น ส่วนข่าวที่มีการวางแผนได้แก่ เหตุการณ์ที่มีการจัดเตรียมและวางแผนมาก่อน เช่น ข่าวการประชุม การอภิปราย การตัดสินคดี การประชุมแถลงข่าว การประชุม การได้วาที การแสดง การร่วมรับประทานอาหาร ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้จะมีการจัดเตรียมโดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์การผู้จัดทำข่าวซึ่งเป็นที่มาของแหล่งข่าวต่าง ๆ (ดรุณี หิรัญรักษ์, 2529)

ระดับของข่าว

การตัดสินว่าข่าวใดควรจะนำเสนอ ได้พิจารณาคุณค่าของสถานการณ์ของข่าว โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ Hard News และ Soft News

Hard News หมายถึง ข่าวสารที่มีความสำคัญหรือมีความรีบด่วนเป็นอันดับแรกต่อคนเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น ข่าวเกี่ยวกับรัฐบาล การเมือง เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การศึกษา เป็นต้น บางครั้งสาระของข่าวสารยากแก่การรับรู้และทำความเข้าใจ แม้จะเป็นข่าวที่มีความสำคัญก็ตาม

Soft News เป็นข่าวที่มีความสำคัญอันดับรองลงมา ปกติข่าวประเภทนี้ให้ความน่าสนใจมากกว่าข่าวประเภท Hard News เพราะแม้ข่าวจะไม่มีมีความสำคัญต่อผู้รับสารมากนัก แต่เป็นข่าวที่มีชีวิตชีวา อ่านง่าย เกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไปของมนุษย์ ให้ผลทางอารมณ์แก่ผู้อ่านทันที

อย่างไรก็ตาม ระดับของข่าวผู้สื่อข่าวมิใช่ผู้เดียวที่กำหนดลงไปว่าเป็น Hard News หรือ Soft News จะต้องพิจารณาถึงความสำคัญของข่าวแต่ละข่าว และผู้รับสารเป็นหลักด้วย (ชวรัตน์ เชิดชัย, 2521 อ้างถึงใน ศรีศรีรินทร์ อากาศ, 2543)

องค์ประกอบของข่าว

ข่าวที่ดีควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความสด (Immediacy) หมายถึง ความรวดเร็วฉับไวในการรายงานเหตุการณ์ให้ผู้รับสารได้ทราบทันที ดังนั้น ข่าวจะต้องสด ใหม่ และทันเหตุการณ์
2. ความใกล้ชิด (Proximity) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใกล้กับตัวผู้รับสาร ทั้งในด้านระยะทาง เวลา และความคิด ยิ่งใกล้มากก็จะมีคุณค่าทางข่าวสูงกว่าเหตุการณ์ที่เกิดไกล

ออกไป ความใกล้ชิดอาจเป็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางจิตใจ ความคิด สถานที่ หรือบุคคลซึ่งมีความผูกพันทางใดทางหนึ่งกับผู้รับสาร

3. ความเด่น (Prominence) ความเด่นในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านของบุคคล สถานที่ เวลาของเหตุการณ์ หรือบุคคลในเหตุการณ์ เช่น ช่วงเวลาของการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร ช่วงเวลาของการโยกย้ายเปลี่ยนตำแหน่ง ช่วงเวลาที่นายกรัฐมนตรีเดินทางไปต่างประเทศ เป็นต้น เหตุการณ์ใดที่มีองค์ประกอบของความเด่นดังกล่าวมาก มักได้รับความสนใจในคุณค่าเชิงข่าวสูง

4. ความผิดปกติ (Unusualness) ธรรมชาติของมนุษย์มักสนใจต่อสิ่งใดก็ตามที่แปลกหรือไม่เคยเห็นมาก่อน เช่น แม่คนหนึ่งให้กำเนิดลูกแฝดถึง 8 คน หรือเด็กอายุ 5 ขวบสามารถคำนวณเลขหลักล้านได้ภายใน 5 วินาที เหตุการณ์ประเภทนี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก คนจึงอยากรู้ในรายละเอียดมากกว่าเหตุการณ์ปกติ

5. สิ่งที่มีมนุษย์สนใจหรือเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ (Human Interest) องค์ประกอบข้อนี้เป็นเรื่องราวของความสัมพันธ์ทางอารมณ์ จิตใจ เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยทั่วไป เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกร่วมไปกับบุคคลในข่าว เช่น ความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ เห็นใจ เข้าใจ สงสาร อยากรมีส่วนช่วยเหลือ และถ้าเหตุการณ์ทำนองเดียวกันนี้เกิดขึ้นกับตนเองแล้ว จะควรทำอย่างไร หรือเป็นเหตุการณ์ที่อาจมีโอกาสเกิดขึ้นได้กับทุกคน เช่น ข่าวแด่นองผู้หิวโหย ข่าวแม่ฆ่าลูกเพราะความรัก เป็นต้น

6. ความขัดแย้ง (Conflict) ข่าวส่วนใหญ่เกิดจากความขัดแย้งไม่ลงรอยกันระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย เช่น ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ทางอุดมการณ์ ทางความคิด ทางเพศ ความขัดแย้งมีคุณค่าทางข่าวสูง เพราะเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่อยากรู้ อยากรู้อถึงสาเหตุของความขัดแย้ง อยากรู้อที่จะติดตามถึงที่สุด เช่น ข่าวฆาตกรรมที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ หรือความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างพรรคการเมือง เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความสนใจได้เสมอ

7. ความลึกลับซับซ้อน (Suspense) เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ยังไม่สามารถคลี่คลายให้กระจ่าง หรือยังไม่สามารถเสาะหาสาเหตุที่แท้จริง มักกระตุ้นให้สงสัยใคร่ติดตามจนถึงที่สุด เช่น ข่าวเกี่ยวกับฆาตกรรมลึกลับซ่อนเงื่อน ต้องเสาะแสวงหาหลักฐานพยาน ผู้สื่อข่าวต้องติดตามอย่างละเอียดและต่อเนื่อง จนกระทั่งคลี่คลายปมจนหายสงสัยหรือคลายความสนใจลง ซึ่งทำให้ข่าวนั้นอ่อนคุณค่าลง ก็จะทำให้การวินิจฉัยคุณค่าตกอยู่ในลำดับรอง ๆ ลงไป

8. ความกระทบกระเทือน (Consequence) เป็นผลกระทบของเหตุการณ์ที่เกิดกับมวลชน อาจเป็นผลกระทบทางความเป็นอยู่ การครองชีพหรือทางสังคม ผลกระทบกระเทือนนี้อาจเกิดโดยตรงหรือทางอ้อม เช่น การปรับภาษี มีผลกระทบต่อรายได้ของประชาชนผู้มี

รายได้น้อย ไฟไหม้ย่านสลัมทำให้คนขาดที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ชาวอุทกภัย ภัยพิบัติ เป็นต้น

9. ความก้าวหน้า (Progress) ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการพิจารณาคุณค่าของข่าว โดยเฉพาะการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ย่อมมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งสิ้น มนุษย์ย่อมมีความสนใจอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น เช่น การรายงานความก้าวหน้าทางการแพทย์ การค้นพบการวิจัย เพราะความก้าวหน้าทางวิทยาการย่อมมีผลต่อความหวังใหม่ในชีวิตของประชาชนด้วย

10. เพศ (Sex) สิ่งมีชีวิตในโลกนี้มีอยู่เพียง 2 เพศ คือ ชายและหญิง ความสนใจในเพศตรงข้ามจึงเป็นธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์ จัดเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สุดที่ทำได้ ความผิดปกติทางเพศ หรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนจึงมักได้รับความสนใจเป็นพิเศษ องค์ประกอบข้อนี้มีได้หมายถึงเฉพาะเรื่องราวระหว่างหญิงและชายเท่านั้น แต่รวมไปถึงกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมด้วย เช่น การต่อสู้เพื่อแก้กฎหมายที่เสียเปรียบของสตรี การเรียกร้องความเสมอภาคระหว่างหญิงกับชาย เป็นต้น

คุณสมบัติของข่าว

ข่าวที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. ความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) กล่าวคือ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของข่าวนั้น ต้องไม่ถูกบิดเบือน สามารถพิสูจน์ได้ โดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของประชาชน ความถูกต้องดังกล่าวจะสามารถกระทำได้โดยการตรวจสอบให้แน่นอน รวมทั้งชื่อ บุคคล สถานที่ ตำแหน่ง ฯลฯ ทั้งนี้ จะต้องรวมถึงการใช้ภาษาและตัวสะกดที่ถูกต้อง

2. ความสมดุล (Balance) ข่าวทุกข่าวจะต้องมีความเน้นหนักในข้อเท็จจริง และความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจเหตุการณ์และได้รายละเอียดมากพอ ในการนำไปประกอบการพิจารณาหรือตัดสินใจอย่างถูกต้อง และอย่างเป็นธรรม

3. ความเป็นกลาง (Objectivity) คือการเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ การเสนอข่าวไม่ควรนำเอาความเห็นส่วนตัวมาปะปน ไม่พยายามเอาใจตัวเองเข้าไปผูกพันกับเหตุการณ์ ควรพยายามเสนอข่าวที่เกิดขึ้นในทุกแง่มุมให้มากที่สุด

4. ความกะทัดรัด และชัดเจน (Concise and Clear) ข่าวที่ดีควรมีรูปแบบการเขียนที่กระชับแจ่ม โดยใช้ภาษาที่สั้น รัดกุม อ่านแล้วเข้าใจทันที การเขียนข่าวที่ดีต้องเขียนอย่างตรงไปตรงมา ชัดเจน ภาษา และความหมายต้องมีความสมดุลในตัวของมันเอง

5. ทันทต่อเหตุการณ์ (Recentness) ชาวที่มีคุณค่าต้องปัจจุบัน เกิดขึ้นเร็ว ๆ นี้ เมื่อวานนี้ หรือวันนี้ ชาวบางชาวอาจไม่จำเป็นต้องมีเหตุการณ์เกิดขึ้นก็อาจนำมารายงานได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมถูกต้อง กับกาลเวลาปัจจุบันได้ (ดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2532)

จากแนวคิดนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะ องค์ประกอบ และคุณสมบัติของข่าวที่ดี ข่าวเป็นรายการหลักที่น่าสนใจและเป็นที่ยึดติดตามของประชาชนโดยทั่วไป รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์เป็นรายการที่นำเสนอข่าวทั่ว ๆ ไป ทั้งในและนอกประเทศ โดยมีหัวใจสำคัญคือ ความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ทำให้คนเหล่านั้นได้เตรียมตัวรับวันใหม่อย่างมั่นใจ ด้วยข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากรายการข่าวภาคเช้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

ปาล์มกรีน และเรย์เบิร์น (Palmgreen and Rayburn, 1979) ได้วิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ โดยศึกษาในรัฐเคนตักกี ด้วยการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์จากกลุ่มตัวอย่างชายหญิงรวมกัน 526 คน พบว่า ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ชมมีความแตกต่างกันสูง และมีความสัมพันธ์กันเชิงลบ คือ ความคาดหวังสูง ความพึงพอใจต่ำ หรือความคาดหวังต่ำ ความพึงพอใจสูง

โรนัลด์ (Ronald J. Compisie, 1980) ได้ศึกษาผู้ชมรายการโทรทัศน์ภาคกลางวัน โดยใช้วิธีการจัดกลุ่มของความพึงพอใจที่ได้รับจากผู้ชมทั้งหมด 52 รายการ เพื่อจัดรวมเป็น 7 กลุ่ม และตีความหมายของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ได้ผลคือ มีผู้ชมที่ชมเพื่อ 1. ความบันเทิง 2. เป็นกิจวัตรอย่างหนึ่งในชีวิตประจำวัน 3. ชมเพราะอยู่ในช่วงเวลาที่จะดู 4. นำไปใช้ประโยชน์ในการติดต่อกับคนอื่นหรือพูดคุยกับเพื่อน 5. ชมเพื่อการพักผ่อน หรือหลีกเลี่ยงจากปัญหา ลดความตึงเครียด 6. เพื่อหลีกเลี่ยงความเบื่อหน่าย หรือไม่มีอะไรจะทำ 7. ชมเพื่อช่วยแก้ปัญหาชีวิต หรือให้เป็นแหล่งอ้างอิงที่เป็นบุคคล หรือสะท้อนความเป็นจริงในสังคม การวิจัยนี้เพื่อศึกษาถึงผู้ชมโทรทัศน์ว่าชมเพื่อสนองความพึงพอใจในด้านใดบ้าง

รูบิน (Rubin, 1981) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อโทรทัศน์ของผู้ชมที่สูงอายุพบว่า การดูรายการโทรทัศน์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความตั้งใจที่จะได้ประโยชน์ในแง่ต่าง ๆ จากโทรทัศน์ เช่น ผู้ที่มีความตั้งใจจะติดตามข่าวสารการเมือง จะเลือกดูรายการที่เสนอสาระต่าง ๆ

มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และยังพบความสัมพันธ์ในทางลบระหว่างผู้ที่มีความตั้งใจจะใช้สื่อเพื่อมาเวลา
กับการดูรายการโทรทัศน์ด้วย

กัลโลเวย์ และ มีค (Galloway and Meek, 1981) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์ และ
ความพึงพอใจของผู้รับสารในรูปแบบจำลองความคาดหวังโดยใช้แบบสอบถามนักศึกษา 30 คน
ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ และมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ
การบริโภคสื่อจะให้ผลเป็นการรับรู้ถึงความพึงพอใจ ซึ่งจะมีอิทธิพลไปในทางที่จะเสริม หรือ
เปลี่ยนแปลงการรับรู้

เวนเนอร์ (Wenner, 1982) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการคาดหวัง หรือความพึงพอใจที่ได้รับ
จากการชมรายการโทรทัศน์ โดยการวัดค่าการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจในด้านเฝ้า
สังเกตเพื่อติดตามข่าวสาร ด้านความบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ การใช้ประโยชน์ระหว่างบุคคล
ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยอ้อม รวม 12 รายการ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ สุ่ม
ตัวอย่างจากผู้ชมโทรทัศน์ รัฐไอโอวา จำนวน 306 คน พบว่า ความพึงพอใจที่ได้รับจากการชม
โทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังจากการชมรายการโทรทัศน์ โดยความพึงพอใจด้าน
ต่าง ๆ ดังกล่าว จะมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในเรื่องเดียวกัน และไม่มีความสัมพันธ์กับ
ความคาดหวังในเรื่องต่างกัน

งานวิจัยภายในประเทศ

อรรวรรณ วิจักขณะ (2533) ศึกษาเรื่องการเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน
ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร
เปิดรับสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์เป็นประจำทุกวันเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยมีเหตุผล
ในการชมเพื่อติดตามรายการที่ตนชื่นชอบ และจะติดตามชมเป็นประจำเพราะจัดทำรายการได้
น่าสนใจ

ภัทนิดา พันธุมเสน (2536) ทำการศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนที่
สนองต่อความต้องการการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของนักเรียนโรงเรียน
สตรีนันทบุรี พบว่านักเรียนโรงเรียนสตรีนันทบุรีมีการเปิดรับสื่อมวลชนในปริมาณสูง โดยมีการ
เปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ในด้านการรับเนื้อหา มีการรับเนื้อหาเรียงลำดับจากมากไป
น้อย ได้แก่ประเภทบันเทิง ประเภทข่าว และประเภทความรู้ โดยได้สนองต่อความจำเป็น

4 ประการ เรียงลำดับจากน้อยไปหามากคือ ด้านอารมณ์ ความต้องการสร้างความมั่นใจและสถานภาพของนักเรียน ความต้องการข่าวสาร ความรู้ และความต้องการหลีกเลี่ยงจากสภาพความเป็นจริงชั่วขณะ

วิยดา เกียวกุล (2537) ศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับชมรายการข่าวทางโทรทัศน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีเพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจแตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีการเปิดรับรายการข่าวทางโทรทัศน์ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน การเปิดรับรายการข่าวทางโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

ปัทมาวดี หล่อวิจิตร (2539) ได้ศึกษาถึงทัศนคติ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ “รายการสนทนา 45 นาที ปัญหาบ้านเมือง” ของผู้ชม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา และอาชีพมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับรายการสนทนา 45 นาทีปัญหาบ้านเมือง ระดับการศึกษาและรายได้มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเกี่ยวกับรายการสนทนา 45 นาที ปัญหาบ้านเมือง และพฤติกรรมการเปิดรับชมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านรูปแบบเนื้อหา และระยะเวลาออกอากาศ

นิลาวัลย์ พาณิชย์รุ่งเรือง (2540) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือและความพึงพอใจของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำทางโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง (3,5,7,9,11) พบว่า เพศ อายุ การศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความน่าเชื่อถือและความพึงพอใจในรายการข่าวภาคค่ำ ฯ ในขณะที่อาชีพแตกต่างกัน มีผลต่อความเชื่อถือ แต่ไม่มีผลต่อความพึงพอใจในรายการข่าวภาคค่ำ ฯ

ศรียศรินทร์ อากาศ (2543) ทำการวิจัยเรื่อง การเปิดรับรายการ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจรายการ “ ถอดรหัส ” ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับรายการ “ ถอดรหัส ” มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อรายการ ความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากการใช้ประโยชน์จากรายการ ลักษณะทางประชากรทางด้านระดับการศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์ทั้งกับการเปิดรับรายการ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อรายการ

การศึกษาวิจัยในหัวข้อ “ การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ” เป็นการศึกษที่ตัวผู้รับสารว่า หลังจากเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าแล้ว ได้รับประโยชน์ รวมถึงความพึงพอใจในด้านใดบ้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการเปิดรับสาร การใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ ส่วนในประเด็นที่เกี่ยวกับข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์นั้น ถึงแม้จะยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษเกี่ยวกับข่าวภาคเช้าโดยตรง แต่งานวิจัยดังกล่าวก็เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ได้เป็นอย่างมาก และผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะสามารถเป็นแนวทางให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ในโอกาสต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบวัดครั้งเดียว (One – shot Survey) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนและระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5,897,156 คน แบ่งเป็นเพศชาย 2,848,189 คน เพศหญิง 3,048,967 คน โดยการวิจัยครั้งนี้อาศัยข้อมูลจาก กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2547 ซึ่งรวบรวมโดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Samples) เลือกรจากกรอบประชากรโดยกำหนดช่วงแห่งความเชื่อมั่นหรือระดับความมีนัยสำคัญ .05 ตามสูตรของ Taro Yamane(อ้างถึงใน วิเชียร เกตุสิงห์, 2541) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

(ในที่นี้ $e = 0.05$)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{5,897,156}{1 + (5,897,156 \times (0.05)^2)} \\ &= 399.97 \end{aligned}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 400 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่างให้ได้จำนวนประชากรที่ชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างคือ 400 คน ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (Two-Stage Sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดจำนวน (Quota Sampling) โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามอาชีพที่คาดว่าจะจะเป็นกลุ่มผู้ชมรายการข่าวภาคเช้าออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. นักเรียน นิสิต นักศึกษา จำนวน 100 คน
2. รัฐบาล พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 100 คน
3. พนักงานบริษัท พนักงานห้างร้านของเอกชน จำนวน 100 คน
4. ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน พ่อบ้าน รับจ้าง ใช้แรงงาน จำนวน 100 คน

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนที่อยู่ในกลุ่มอาชีพตามสัดส่วนในขั้นตอนที่ 1 ตามห้างสรรพสินค้า อาคารสำนักงาน สถานศึกษา ย่านที่พักอาศัย สวนสาธารณะ สถานีรถไฟ เป็นต้น (เกณฑ์ในการเก็บข้อมูลในสถานที่ต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยจะเลือกเก็บในสถานที่เดิม แต่ต่างวัน และต่างเวลา เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย)

ตัวแปรในการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับ การใช้ประโยชน์จากรายการ

ตัวแปรต้น คือ การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ตัวแปรตาม คือ การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

สมมติฐานข้อที่ 2 การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจต่อรายการ

ตัวแปรต้น คือ การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

สมมติฐานข้อที่ 3 การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ

ตัวแปรต้น คือ การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ต่างกัน

ตัวแปรต้น คือ ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม คือ การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ต่างกัน

ตัวแปรต้น คือ ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม คือ การใช้ประโยชน์จากรายการ ข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

สมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ต่างกัน

ตัวแปรต้น คือ ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างมาจากการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร หนังสือ ตำรา เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed – Ended Questionnaire) เพื่อให้หาค่าสถิติ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดยมีส่วนประกอบโครงสร้างของเนื้อหา ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ได้แก่ ความถี่ในการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่เปิดรับข่าวสารจากรายการ ลักษณะในการชมรายการ รายการที่เสนอข่าวภาคเช้าได้นำสนใจ ตลอดจนเหตุผลในการชมรายการข่าวภาคเช้าจากรายการนั้น ๆ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์โดยวัดระดับการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ช่วยทำให้ตนเองมีความสนใจ แสวงหาความรู้ข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น
- ทำให้ตนเองเป็นคนมีเหตุผล มีวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น
- นำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิตประจำวัน
- ทำให้ตนเองเคารพกฎ ระเบียบของสังคมมากขึ้น
- มีความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น
- ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวด้านเศรษฐกิจ
- ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการเมืองและการดำเนินงานของรัฐบาล
- ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น
- นำข้อมูลไปเป็นแหล่งอ้างอิง
- นำหัวข้อหรือประเด็นในรายการไปเป็นหัวข้อสนทนากับผู้อื่นในสังคม
- มีความเข้าใจในสภาพและปัญหาของสังคมมากขึ้น
- ได้รับสาระและความบันเทิงที่สอดแทรกในรายการ
- รายการช่วยเป็นเพื่อนคลายเหงา

- เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ช่วยกระตุ้นให้ตนเองกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจจากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ โดยวัดระดับความพึงพอใจซึ่งได้กำหนดไว้ ดังนี้

- ได้เพิ่มความรู้รอบตัว
- ได้มีความรอบคอบมากขึ้น
- ได้นำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิตประจำวัน
- ได้เคารพกฎ ระเบียบของสังคมมากขึ้น
- ได้มีความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น
- ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวด้านเศรษฐกิจ
- ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการเมืองและการดำเนินงานของรัฐบาล
- ได้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น
- ได้นำข้อมูลไปเป็นแหล่งอ้างอิง
- ได้นำเนื้อหาในรายการไปเป็นหัวข้อสนทนาหรือถกเถียงปัญหาเกี่ยวกับบุคคลอื่น
- ได้มีความเข้าใจในสภาพและปัญหาของสังคมมากขึ้น
- ได้รับสาระและความบันเทิงที่สอดแทรกในรายการ
- รายการช่วยเป็นเพื่อนคลายเหงา
- ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ได้เป็นคนทันสมัยขึ้น

การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบว่าคำถามมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้แล้วหรือไม่ จากนั้นจึงแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบความน่าเชื่อถือกับกลุ่มที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง (Pre – Test) แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากการทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรของ Alpha Cronbach คือ

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum v_i}{v_t} \right]$$

โดย α	=	ความเชื่อถือได้
K	=	จำนวนข้อ
v_i	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
v_t	=	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ผลการหาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม มีรายละเอียด ดังนี้

1. ค่าความเชื่อถือได้ส่วนของการใช้ประโยชน์ 0.8555
2. ค่าความเชื่อถือได้ส่วนของความพึงพอใจ 0.9065

ค่าความเชื่อถือได้ที่พบอยู่ในระดับสูงมาก จึงเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยไม่ต้องปรับปรุงแก้ไขอีก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมกับผู้ช่วยวิจัย ซึ่งจะมีการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยก่อนออกไปเก็บข้อมูลจริง โดยนำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างให้สละเวลาตอบแบบสอบถาม และขอรับคืนทันที ผู้วิจัยจะใช้เวลาในการเก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้นประมาณ 1 เดือน คือในช่วงวันที่ 27 มกราคม - 28 กุมภาพันธ์ 2548

เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้ ได้ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดตัวแปรดังต่อไปนี้

1. การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

การวัดตัวแปรเกี่ยวกับปริมาณการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ได้มาจากการนับคะแนนของความถี่ในการเปิดรับรายการ และระยะเวลาในการชมข่าวภาคเช้าแต่ละครั้งมาคำนวณ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1.1 ความถี่ในการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าใน 1 สัปดาห์

ชมทุกครั้ง	=	5	คะแนน
ชมบ่อยมาก (4 - 5 ครั้ง / สัปดาห์)	=	4	คะแนน
ชมบ่อย (3 ครั้ง / สัปดาห์)	=	3	คะแนน
ชมบ้าง (1 - 2 ครั้ง / สัปดาห์)	=	2	คะแนน
ชมบ้างนาน ๆ ครั้ง (นานกว่าสัปดาห์ละครั้ง)	=	1	คะแนน

1.2 ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ใช้ในการชมรายการข่าวภาคเช้าแต่ละครั้ง

มากกว่า 2 ชั่วโมง	=	5	คะแนน
มากกว่า 1 ชั่วโมง	=	4	คะแนน
มากกว่า 30 นาที - 1 ชั่วโมง	=	3	คะแนน
15 นาที - 30 นาที	=	2	คะแนน
น้อยกว่า 15 นาที	=	1	คะแนน

2. การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	=	5	คะแนน
มาก	=	4	คะแนน
ปานกลาง	=	3	คะแนน
น้อย	=	2	คะแนน
น้อยที่สุด	=	1	คะแนน

3. ความพึงพอใจที่ได้รับจากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	=	5	คะแนน
มาก	=	4	คะแนน
ปานกลาง	=	3	คะแนน
น้อย	=	2	คะแนน
น้อยที่สุด	=	1	คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ผู้วิจัยจะนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ความถี่ในการเปิดรับรายการและระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ใช้ในการชมรายการข่าวภาคเช้า

1.1	คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	ปริมาณการเปิดรับรายการมีระดับต่ำมาก
1.2	คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	ปริมาณการเปิดรับรายการมีระดับต่ำ
1.3	คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	ปริมาณการเปิดรับรายการมีระดับปานกลาง
1.4	คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	ปริมาณการเปิดรับรายการมีระดับสูง
1.5	คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	ปริมาณการเปิดรับรายการมีระดับสูงมาก

2. การใช้ประโยชน์จากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

2.1	คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	มีการใช้ประโยชน์น้อยที่สุด
2.2	คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	มีการใช้ประโยชน์น้อย
2.3	คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	มีการใช้ประโยชน์ปานกลาง
2.4	คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	มีการใช้ประโยชน์มาก
2.5	คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	มีการใช้ประโยชน์มากที่สุด

3. ความพึงพอใจจากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

3.1	คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยมาก
3.2	คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
3.3	คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
3.4	คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3.5	คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน และทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

1. ให้คะแนน และทำการลงรหัส (Coding) ในแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามไปเขียนลงในกระดาษสำหรับลงรหัส (Coding Form) ป้อนข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อคำนวณหาสถิติที่ต้องการ
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ป้อนเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ จากข้อมูลที่พิมพ์ออกมา เพื่อตรวจสอบหาข้อผิดพลาดในการลงรหัส หลังจากนั้นจึงจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติ
4. แปลความหมายข้อมูลที่ได้ประมวลผลเรียบร้อยแล้ว เพื่อจัดทำรายงานและสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สถิติการแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายถึง
 - 1.1 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2.2 การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์
 - 2.3 การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์
 - 2.4 ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์
2. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ จำนวน 6 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากรายการวิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ กับการใช้ประโยชน์จากรายการ

สมมติฐานข้อที่ 2 การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ

วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ กับความพึงพอใจต่อรายการ

สมมติฐานข้อที่ 3 การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ

วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ กับความพึงพอใจต่อรายการ

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน

วิเคราะห์โดยใช้ T – Test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่จำแนกตามตัวแปรเพศ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ จำแนกตามตัวแปรอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน

วิเคราะห์โดยใช้ T – Test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่จำแนกตามตัวแปรเพศ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ จำแนกตามตัวแปรอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน

สมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน

วิเคราะห์โดยใช้ T – Test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่จำแนกตามตัวแปรเพศ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ จำแนกตามตัวแปรอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอรายงานผลการวิจัยเรื่อง “ การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ” ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 400 คน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยการหาค่าสถิติ
พื้นฐาน คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยเพื่อวิเคราะห์

1. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา
และรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน
2. การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์
3. การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์
4. ความพึงพอใจจากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing)
โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขต
กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากรายการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ
Pearson's Product Moment Correlation อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

สมมติฐานข้อที่ 2 การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขต
กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ
Pearson's Product Moment Correlation อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

สมมติฐานข้อที่ 3 การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขต
กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ
Pearson's Product Moment Correlation อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าต่างกัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี T – Test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Anova)

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าต่างกัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี T – Test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Anova)

สมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าต่างกัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี T – Test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Anova)

ผลการวิเคราะห์

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

1.1 ผลการวิเคราะห์ด้านลักษณะทางประชากร

เป็นการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ โดยเฉลี่ยต่อเดือน ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	174	43.5
หญิง	226	56.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 1 เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามเพศที่ศึกษาจำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยที่เป็นเพศหญิงร้อยละ 56.5 และเป็นเพศชายร้อยละ 43.5

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 20 ปี	36	9.0
21 – 25 ปี	107	26.8
26 – 30 ปี	87	21.8
31 – 35 ปี	59	14.8
36 – 40 ปี	32	8.0
41 – 45 ปี	43	10.8
46 – 50 ปี	17	4.3
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	19	4.8
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 21 – 25 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 26 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.8 และช่วงอายุที่น้อยที่สุดคือ 46 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	100	25.0
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	100	25.0
พนักงานบริษัท/ห้างร้านของเอกชน	100	25.0

ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/แม่บ้าน/ พ่อบ้านรับจ้าง/ใช้แรงงาน	100	25.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดจำนวน 400 คนนั้น ได้กำหนดตามลักษณะอาชีพออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 100 คน คือ 1. นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา 2. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 3. พนักงานบริษัท/ห้างร้านของเอกชน 4. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/แม่บ้าน/พ่อบ้านรับจ้าง/ใช้แรงงาน โดยแต่ละกลุ่มคิดเป็นร้อยละ 25.0

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	6	1.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	20	5.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า	49	12.3
อนุปริญญา/ปวส.หรือ เทียบเท่า	25	6.3
ปริญญาตรี	230	57.5
สูงกว่าปริญญาตรี	70	17.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 57.5 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 17.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 1.5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 5,000 บาท	49	12.3
5,001 – 10,000 บาท	90	22.5
10,001 – 15,000 บาท	93	23.3
15,001 – 20,000 บาท	46	11.5
20,001 – 25,000 บาท	49	12.3
25,001 – 30,000 บาท	34	8.5
30,001 – 35,000 บาท	11	2.8
มากกว่า 35,000 บาทขึ้นไป	28	7.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมา คือ 5,001 – 10,000 บาท มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 22.5 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนน้อยที่สุด คือ 30,000 – 35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.8

1.2 ผลการวิเคราะห์การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

เป็นการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างในด้านความถี่ในการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่เปิดรับข่าวสารจากรายการ ลักษณะในการชมรายการ รายการที่เสนอข่าวภาคเช้าได้น่าสนใจ ตลอดจนเหตุผลในการชมรายการข่าวภาคเช้าจากรายการนั้น ๆ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความบ่อยครั้งในการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ	จำนวน	ร้อยละ
ชมทุกวัน	131	32.8

ชมบ่อยมาก (4-5 ครั้ง/สัปดาห์)	77	19.3
ชมบ่อย (3 ครั้ง/สัปดาห์)	76	19.0
ชมบ้าง (1-2 ครั้ง/สัปดาห์)	71	17.8
ชมบ้างนานๆ ครั้ง (นานกว่า สัปดาห์ละครั้ง)	45	11.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 32.8 รองลงมาคือชมบ่อยมาก (4-5 ครั้ง/สัปดาห์) และชมบ่อย (3 ครั้ง/สัปดาห์) คิดเป็นร้อยละ 19.3 และ ร้อยละ 19.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ชมบ้างนาน ๆ ครั้ง (นานกว่าสัปดาห์ละครั้ง) มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.3

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาในการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์โดยเฉลี่ยต่อวัน

ระยะเวลาในการเปิดรับ	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 2 ชั่วโมง	29	7.3
มากกว่า 1 ชั่วโมง	89	22.3
มากกว่า 30 นาที - 1 ชั่วโมง	106	26.5
15 – 30 นาที	134	33.5
น้อยกว่า 15 นาที	42	10.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์โดยเฉลี่ยต่อวัน 15 – 30 นาที คิดเป็นร้อยละ 33.5 รองลงมา คือเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์โดยเฉลี่ยต่อวัน มากกว่า 30 นาที – 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 26.5 ส่วนกลุ่มที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด คือเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์โดยเฉลี่ยต่อวัน มากกว่า 2 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 7.3

ตารางที่ 8 แสดงจำนวน ร้อยละ จำแนกตามระดับการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ระดับการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการเปิดรับน้อยที่สุด	26	6.5
ระดับการเปิดรับน้อย	55	13.8
ระดับการเปิดรับปานกลาง	58	14.5
ระดับการเปิดรับมาก	96	24.0
ระดับการเปิดรับมากที่สุด	165	41.3
รวม	400	100.0

ค่าเฉลี่ย = 3.80(ระดับสูง)

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.29

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 41.3 มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์อยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 9 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมในการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

พฤติกรรมการชมรายการ	จำนวน	ร้อยละ
ตั้งใจชมตลอดรายการ	52	13.0
ชมเฉพาะช่วงที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ	181	45.3
เปิดสลับไปมาเมื่อมีโฆษณา	85	21.3
เปิดทิ้งไว้เป็นเพื่อน	78	19.5
อื่น ๆ	4	1.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการชมรายการ คือเลือกชมเฉพาะช่วงที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 45.3 รองลงมา คือเปิดสลับไปมาเมื่อมีโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 21.3 และ กลุ่มอื่น ๆ มีสัดส่วนน้อยที่สุด อาทิเช่น เปิดชมหลายช่องพร้อมกัน เนื่องจากมีโทรทัศน์มากกว่า 1 เครื่อง และชมไป รับประทานอาหารเข้าไป คิดเป็นร้อยละ 1.0

ตารางที่ 10 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างสนใจชมมากที่สุด

รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์	จำนวน	ร้อยละ
รายการโลกยามเช้า ช่อง 3	35	8.8
รายการเรื่องเล่าเช้านี้ ช่อง 3	256	64.0
รายการเคาะข่าวเช้านี้ ช่อง 5	11	2.8
รายการข่าวภาคเช้า ช่อง 7	23	5.8
รายการสำนักข่าวไทยช่อง 9	9	2.3
รายการเวลาโลก ช่อง 9	11	2.8
รายการทันข่าวเช้านี้ ช่อง 11	7	1.8
รายการข่าวเช้าไอทีวี ช่อง ITV	48	12.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่า รายการเรื่องเล่าเช้านี้ ทางช่อง 3 คือรายการที่กลุ่มตัวอย่างสนใจชมมากที่สุดถึงร้อยละ 64.0 รองลงมา คือรายการข่าวเช้าไอทีวี ช่องITV คิดเป็นร้อยละ 12.0 ส่วนรายการที่กลุ่มตัวอย่างสนใจชมน้อยที่สุด คือรายการทันข่าวเช้านี้ ทางช่อง 11 คิดเป็นร้อยละ 1.8

ตารางที่ 11 แสดงจำนวน และร้อยละของเหตุผลสำคัญที่สุด ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ติดตามชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

เหตุผลสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
เสนอข่าวได้รวดเร็ว ทันเหตุการณ์	125	31.3
มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด	54	13.5
ชอบรูปแบบของรายการ	81	20.3
ชอบผู้ประกาศข่าว หรือผู้ดำเนิน รายการ	92	23.0

ดูตามสมาชิกในบ้านที่ดูอยู่ก่อนแล้ว	40	10.0
อื่น ๆ	8	2.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 11 พบว่า เหตุผลสำคัญที่สุดที่กลุ่มตัวอย่างชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ คือ รายการข่าวภาคเช้าเสนอข่าวได้รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 31.3 เหตุผลรองลงมา คือ ชอบผู้ประกาศข่าว หรือผู้ดำเนินรายการ คิดเป็นร้อยละ 23.0 ส่วนเหตุผลอันดับสุดท้าย คือ ดูตามสมาชิกในบ้านที่ดูอยู่ก่อนแล้ว คิดเป็นร้อยละ 10.0

ตารางที่ 12 แสดงจำนวน และร้อยละของเหตุผลสำคัญที่สุด ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ติดตามชมรายการข่าวภาคเช้าจากรายการ “เรื่องเล่าเช้านี้”

เหตุผลสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
เสนอข่าวได้รวดเร็ว ทันเหตุการณ์	64	25.0
มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด	33	12.9
ชอบรูปแบบของรายการ	61	23.8
ชอบผู้ประกาศข่าว หรือผู้ดำเนินรายการ	72	28.1
ดูตามสมาชิกในบ้านที่ดูอยู่ก่อนแล้ว	22	8.6
อื่น ๆ	4	1.6
รวม	256	100.0

จากตารางที่ 12 พบว่า เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจชมรายการ “เรื่องเล่าเช้านี้” ทางช่อง 3 คือ ชอบผู้ประกาศข่าว หรือผู้ดำเนินรายการ คิดเป็นร้อยละ 28.1 รองลงมา คือ ชอบรูปแบบของรายการ คิดเป็นร้อยละ 23.8 และเหตุผลอันดับสุดท้าย คือ ดูตามสมาชิกในบ้านที่ดูอยู่ก่อนแล้ว คิดเป็นร้อยละ 8.6

1.3 ผลการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์จากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ซึ่งจำแนกตามตาราง และสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการใช้ประโยชน์จากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

การใช้ประโยชน์จากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย (1-5)	S.D	ระดับการใช้ประโยชน์
1.ช่วยให้ตนเองมีความสนใจ แสวงหาความรู้ข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น	94 (23.5)	230 (57.5)	71 (17.8)	5 (1.3)	0 (0)	4.03	.68	สูง
2.ทำให้ตนเองเป็นคนมีเหตุผลมีวิจาร์ณญาณในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มากขึ้น	65 (16.3)	228 (57.0)	98 (24.5)	8 (2.0)	1 (.3)	3.87	.70	สูง
3.นำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิตประจำวัน	105 (26.3)	195 (48.8)	92 (23.0)	8 (2.0)	0 (0)	3.99	.76	สูง
4.ทำให้ตนเองเคารพกฎ ระเบียบของสังคมมากขึ้น	59 (14.8)	190 (47.5)	130 (32.5)	21 (5.3)	0 (0)	3.72	.78	สูง
5.มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น	52 (13.0)	201 (50.3)	122 (30.5)	23 (5.8)	2 (.5)	3.69	.79	สูง
6.ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวด้านเศรษฐกิจ	72 (18.0)	210 (52.5)	106 (26.5)	10 (2.5)	2 (.5)	3.85	.75	สูง
7.ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวทาง	108 (27.0)	208 (52.0)	82 (20.5)	2 (.5)	0 (0)	4.06	.70	สูง

การเมืองและการ ดำเนินงานของรัฐบาล								
8.ทำให้มีโลกทัศน์ที่ กว้างไกลขึ้น	158 (39.5)	199 (49.8)	42 (10.5)	1 (.3)	0 (0)	4.29	.66	สูง
9.นำข้อมูลไปเป็น แหล่งอ้างอิง	106 (26.5)	185 (46.3)	87 (21.8)	18 (4.5)	4 (1.0)	3.93	.87	สูง
10.นำหัวข้อหรือ ประเด็นในรายการไป เป็นหัวข้อสนทนากับ ผู้อื่นในสังคม	139 (34.8)	198 (49.5)	54 (13.5)	8 (2.0)	1 (.3)	4.16	.75	สูง
11.มีความเข้าใจใน สภาพและปัญหาของ สังคมมากขึ้น	105 (26.3)	231 (57.8)	59 (14.8)	5 (1.3)	0 (0)	4.09	.67	สูง
12.ได้รับสาระและ ความบันเทิงที่ สอดแทรกในรายการ	79 (19.8)	195 (48.8)	117 (29.3)	8 (2.0)	1 (.3)	3.86	.76	สูง
13.รายการช่วยเป็น เพื่อนคลายเหงา	69 (17.3)	195 (48.8)	109 (27.3)	24 (6.0)	3 (.8)	3.76	.83	สูง
14.เป็นการใช้เวลา ว่างให้เป็นประโยชน์	123 (30.8)	190 (47.5)	74 (18.5)	12 (3.0)	1 (.3)	4.06	.80	สูง
15.ช่วยทำให้ตนเอง เป็นคนทันสมัยมาก ขึ้น	156 (39.0)	180 (45.0)	58 (14.5)	5 (1.3)	1 (.3)	4.21	.75	สูง

จากตารางที่ 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการใช้ประโยชน์จากการชมรายการข่าวภาคเช้าในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่ารายการนี้ช่วยทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.29 รองลงมาคือส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ช่วยทำให้เป็นคนทันสมัยมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 4.21 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ชมรายการเพื่อต้องการมีความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.69

ตารางที่ 14 แสดงจำนวน ร้อยละ จำแนกตามระดับการใช้ประโยชน์จากการชมรายการ

ระดับการใช้ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการใช้ประโยชน์ปานกลาง	75	18.8
ระดับการใช้ประโยชน์มาก	254	63.5
ระดับการใช้ประโยชน์มากที่สุด	71	17.8
รวม	400	100.0

ค่าเฉลี่ย = 3.97(ระดับสูง)

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .51

จากตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 63.5

1.4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจจากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ซึ่งจำแนกตามตาราง และสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจจากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ความพึงพอใจที่ได้รับจากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย (1-5)	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1.ได้เพิ่มความรู้รอบตัว	148 (37.0)	214 (53.3)	32 (8.0)	4 (1.0)	2 (.5)	4.25	.69	สูง
2.ได้มีความรอบคอบมากขึ้น	79 (19.8)	208 (52.0)	98 (24.5)	14 (3.5)	1 (.3)	3.87	.77	สูง
3.ได้นำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	104 (26.0)	185 (46.3)	99 (24.8)	12 (3.0)	0 (0)	3.95	.79	สูง
4.ได้เคารพกฎระเบียบของสังคม	60 (15.0)	192 (48.0)	129 (32.3)	18 (4.5)	1 (.3)	3.73	.78	สูง

มากขึ้น								
5. ได้มีความรู้ความเข้าใจใจระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น	64 (16.0)	183 (45.8)	129 (32.3)	22 (5.5)	2 (.5)	3.71	.82	สูง
6. ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวด้านเศรษฐกิจ	75 (18.8)	202 (50.5)	108 (27.0)	12 (3.0)	3 (.8)	3.83	.79	สูง
7. ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการเมืองและการดำเนินงานของรัฐบาล	94 (23.5)	217 (54.3)	83 (20.8)	6 (1.5)	0 (0)	4.00	.71	สูง
8. ได้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น	154 (38.5)	198 (49.5)	45 (11.3)	3 (.8)	0 (0)	4.26	.68	สูง
9. ได้นำข้อมูลไปเป็นแหล่งอ้างอิง	99 (24.8)	188 (47.0)	92 (23.0)	18 (4.5)	3 (.8)	3.90	.85	สูง
10. ได้นำเนื้อหาในรายการไปเป็นหัวข้อสนทนาหรือถกเถียงปัญหาเกี่ยวกับบุคคลอื่น	148 (37.0)	174 (43.5)	66 (16.5)	11 (2.8)	1 (.3)	4.14	.81	สูง
11. ได้มีความเข้าใจในสภาพปัญหาของสังคมมากขึ้น	106 (26.5)	223 (55.8)	64 (16.0)	7 (1.8)	0 (0)	4.07	.70	สูง
12. ได้รับสาระและความบันเทิงที่สอดแทรกในรายการ	77 (19.3)	206 (51.5)	100 (25.0)	16 (4.0)	1 (.3)	3.85	.78	สูง
13. ได้เป็นเพื่อนคลายเหงา	82 (20.5)	176 (44.0)	109 (27.3)	29 (7.3)	4 (1.0)	3.76	.90	สูง
14. ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	131 (32.8)	182 (45.5)	75 (18.8)	10 (2.5)	2 (.5)	4.07	.81	สูง
15. ได้เป็นคนทันสมัยขึ้น	154 (38.5)	175 (43.8)	66 (16.5)	4 (1.0)	1 (.3)	4.19	.76	สูง

จากตารางที่ 15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ในระดับสูง หัวข้อที่ได้มีโลกทัศน์กว้างไกลขึ้นมีระดับความพึงพอใจสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 4.26 รองลงมา คือ หัวข้อที่ได้เพิ่มความรู้รอบตัว โดยมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก คิดเป็นร้อยละ 4.25 สำหรับหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างให้ความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ รายการทำให้มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 3.71

ตารางที่ 16 แสดงจำนวน ร้อยละ จำแนกตามระดับความพึงพอใจจากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความพึงพอใจปานกลาง	83	20.8
ระดับความพึงพอใจมาก	239	59.8
ระดับความพึงพอใจมากที่สุด	78	19.5
รวม	400	100.0

ค่าเฉลี่ย = 3.97(ระดับสูง)

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน = .55

จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ มีระดับความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 59.8

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing)

สมมติฐานที่ 1 : การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากรายการ

ตารางที่ 17 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ กับการใช้ประโยชน์จากรายการ

การเปิดรับรายการข่าวภาค เช้าทางโทรทัศน์	การใช้ประโยชน์จากรายการ	
	R	P
ระดับการเปิดรับรายการข่าวภาค เช้าทางโทรทัศน์	.366 ^{***}	.000

^{***} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 17 พบว่า ระดับการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากรายการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 และมีความสัมพันธ์เชิงบวก หากมีการเปิดรับมากจะมีการใช้ประโยชน์มาก หรือหากมีการเปิดรับน้อยจะมีการใช้ประโยชน์น้อย ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานที่ 2 : การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนใน
เขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ

ตารางที่ 18 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่าง การเปิดรับรายการข่าว
ภาคเช้าทางโทรทัศน์ กับความพึงพอใจต่อรายการ

การเปิดรับรายการข่าวภาค เช้าทางโทรทัศน์	ความพึงพอใจต่อรายการ	
	R	P
ระดับการเปิดรับรายการข่าวภาค เช้าทางโทรทัศน์	.395 ^{***}	.000

^{***} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 18 พบว่า ระดับการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 และมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเชิงบวก กล่าวคือ หากมีการเปิดรับข่าวมากจะมีความพึงพอใจมาก หรือหากมีการเปิดรับข่าวน้อยจะมีความพึงพอใจน้อย แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำ

สมมติฐานที่ 3 : การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ

ตารางที่ 19 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ กับความพึงพอใจต่อรายการ

การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์	ความพึงพอใจต่อรายการ	
	R	P
ระดับการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์	.941 ^{***}	.000

^{***} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 19 พบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 และมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการในเชิงบวก หมายความว่าหากมีการใช้ประโยชน์จากรายการมาก จะมีความพึงพอใจต่อรายการมาก และหากมีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อย จะมีความพึงพอใจต่อรายการน้อย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับสูงมาก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานที่ 4 : ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน

ตารางที่ 20 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกาารเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของกลุ่มผู้ชมรายการที่มีเพศต่างกัน

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
ชาย	174	4.0517	1.184	3.570 ^{***}	.000
หญิง	226	3.6018	1.330		

^{***} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 20 พบว่า ผู้ชมเพศชายและผู้ชมเพศหญิง มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มผู้ชมเพศชายมีการเปิดรับรายการมากกว่ากลุ่มผู้ชมเพศหญิง ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

ตารางที่ 21 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับ
รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีอายุต่างกัน

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ต่างกัน
(1) ไม่เกิน 20 ปี	36	3.5000	1.4442	3.549*	.001	ไม่พบ
(2) 21 – 25 ปี	107	3.4299	1.3675			
(3) 26 – 30 ปี	87	3.8046	1.2280			
(4) 31 – 35 ปี	59	3.9492	1.4072			
(5) 36 – 40 ปี	32	4.2500	.8799			
(6) 41 – 45 ปี	43	3.9535	1.0901			
(7) 46 – 50 ปี	17	4.0588	1.0880			
(8) มากกว่า 50ปี	19	4.5789	.8377			
รวม	400	3.7975	1.2867			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 21 พบว่า การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของผู้ชมที่มีอายุ
ต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4
แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับ
รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ต่างกัน
(1) นักเรียน/นิสิต/ นักศึกษา	100	3.4000	1.3559	8.067 ^{***}	.000	1<2,<4
(2) รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	100	4.0000	1.1282			
(3) พนักงานบริษัท/ เอกชน	100	3.6100	1.3401			3<4
(4) ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว/แม่บ้าน/ พ่อบ้าน/รับจ้าง/ใช้ แรงงาน	100	4.1800	1.1753			
รวม	400	3.7975	1.2867			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 22 พบว่า การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของผู้ชมที่มีอาชีพ
ต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4
โดยกลุ่มผู้ชมที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีการเปิดรับรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ
/รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มผู้ชมที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/แม่บ้าน/พ่อบ้าน/รับจ้าง/ใช้แรงงาน
ส่วนกลุ่มผู้ชมที่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/เอกชน มีการเปิดรับรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีอาชีพ
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/แม่บ้าน/พ่อบ้าน/รับจ้าง/ใช้แรงงาน ส่วนคู่อื่น ๆ นอกจากที่กล่าวแล้ว ไม่
พบคู่ที่แตกต่าง

ตารางที่ 23 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ต่างกัน
(1) ประถมศึกษา	6	5.0000	.0000	2.312*	.043	ไม่พบ
(2) มัธยมศึกษา ตอนต้น	20	4.1500	1.1367			
(3) มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า	49	3.9184	1.2556			
(4) อนุปริญญา/ ปวส.หรือเทียบเท่า	25	4.0800	1.1151			
(5) ปริญญาตรี	230	3.6565	1.3048			
(6) สูงกว่าปริญญา ตรี	70	3.8714	1.3289			
รวม	400	3.7979	1.2867			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 23 พบว่า การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีรายได้ต่างกัน

รายได้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
(1) ไม่เกิน 5,000 บาท	49	3.5306	1.3245	1.059	.390
(2) 5,001-10,000 บาท	90	3.6222	1.3949		
(3) 10,001-15,000 บาท	93	3.7849	1.2585		
(4) 15,001-20,000 บาท	46	3.9348	1.2544		
(5) 20,001-25,000 บาท	49	4.0408	1.1719		
(6) 25,001-30,000 บาท	34	3.9706	1.4031		
(7) 30,001-35,000 บาท	11	4.0909	.8312		
(8) มากกว่า 35,000 ขึ้นไป	28	3.8929	1.1655		
รวม	400	3.7975	1.2867		

จากตารางที่ 24 พบว่า การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของผู้ชมที่มีระดับรายได้ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ผู้ชมที่มีรายได้ต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานที่ 5 : ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน

ตารางที่ 25 แสดงผลการทดสอบความแตกต่าง ระหว่างการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของกลุ่มผู้ชมที่มีเพศต่างกัน

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
ชาย	174	4.0398	.557	2.324*	.021
หญิง	226	3.9177	.470		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 25 พบว่า ผู้ชมเพศชายและเพศหญิง มีการใช้ประโยชน์จากรายการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มผู้ชมเพศชาย มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มผู้ชมเพศหญิง ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีอายุต่างกัน

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ต่างกัน
(1) ไม่เกิน 20 ปี	36	3.9093	.5186	4.205***	.000	
(2) 21 – 25 ปี	107	3.7745	.4868			2<4,<6
(3) 26 – 30 ปี	87	3.9870	.5261			
(4) 31 – 35 ปี	59	4.0960	.5026			
(5) 36 – 40 ปี	32	4.0750	.4671			
(6) 41 – 45 ปี	43	4.1519	.4169			
(7) 46 – 50 ปี	17	4.1020	.6010			
(8) มากกว่า 50ปี	19	4.0281	.5108			
รวม	400	3.9708	.5126			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 26 พบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของผู้ชมที่มีอายุต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5 โดยกลุ่มผู้ชมที่มีอายุระหว่าง 21 – 25 ปี มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่ากลุ่มผู้ชมที่มีอายุระหว่าง 31 – 35 ปี และกลุ่มผู้ชมที่มีอายุระหว่าง 41 – 45 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ นอกจากที่กล่าวแล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ต่างกัน
(1) นักเรียน/นิสิต/ นักศึกษา	100	3.8153	.5232	6.778***	.000	1<2,<4
(2) รัฐบาล/ รัฐวิสาหกิจ	100	4.1147	.4768			
(3) พนักงานบริษัท/ เอกชน	100	3.9207	.4855			
(4) ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว/แม่บ้าน/ พอบ้าน/รับจ้าง/ใช้ แรงงาน	100	4.0327	.5202			
รวม	400	3.9708	.5126			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 27 พบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของผู้ชมที่มีอาชีพต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5 กล่าวคือ กลุ่มผู้ชมที่เป็น นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่ากลุ่มผู้ชมที่มีอาชีพรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/แม่บ้าน/พอบ้าน/รับจ้าง/ใช้แรงงาน ส่วนคู่อื่น ๆ นั้น ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ต่างกัน
(1) ประถมศึกษา	6	3.8889	.4801	3.099*	.009	
(2) มัธยมศึกษาตอนต้น	20	3.6800	.3885			2<6
(3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.หรือเทียบเท่า	49	3.8571	.4784			
(4) อนุปริญญา/ปวส.หรือเทียบเท่า	25	3.9093	.5792			
(5) ปริญญาตรี	230	3.9852	.5183			
(6) สูงกว่าปริญญาตรี	70	4.1152	.4862			
รวม	400	3.9708	.5126			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 28 พบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนคู่อื่นๆ นอกจากที่กล่าวแล้ว ไม่พบความแตกต่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีรายได้ต่างกัน

รายได้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ต่างกัน
(1) ไม่เกิน 5,000 บาท	49	3.7279	.4548	4.560***	.000	1<5
(2) 5,001-10,000 บาท	90	3.8526	.5133			
(3) 10,001-15,000 บาท	93	3.9692	.5277			
(4) 15,001-20,000 บาท	46	4.0739	.4423			
(5) 20,001-25,000 บาท	49	4.1646	.4804			
(6) 25,001-30,000 บาท	34	4.1373	.4852			
(7) 30,001-35,000 บาท	11	4.1758	.4631			
(8) มากกว่า 35,000 ขึ้นไป	28	3.9905	.5515			
รวม	400	3.9708	.5126			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 29 พบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของผู้ชมที่มีรายได้ต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5 โดยผู้ชมที่มีระดับรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีระดับรายได้ 20,001 – 25,000 บาท ส่วนคู่อื่นๆ นั้น ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานที่ 6 : ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน

ตารางที่ 30 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของกลุ่มผู้ชมที่มีเพศต่างกัน

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
ชาย	174	4.0364	.606	1.952	.052
หญิง	226	3.9263	.492		

จากตารางที่ 30 พบว่า ผู้ชมเพศชาย และผู้ชมเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 6

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีอายุต่างกัน

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ต่างกัน
(1) ไม่เกิน 20 ปี	36	3.9574	.5626	2.898*	.006	ไม่พบ
(2) 21 – 25 ปี	107	3.7950	.5078			
(3) 26 – 30 ปี	87	3.9831	.5700			
(4) 31 – 35 ปี	59	4.0520	.5710			
(5) 36 – 40 ปี	32	4.1000	.4843			
(6) 41 – 45 ปี	43	4.1333	.4653			
(7) 46 – 50 ปี	17	4.1333	.6005			
(8) มากกว่า 50ปี	19	4.0175	.5798			
รวม	400	3.9742	.5468			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 31 พบว่า ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของผู้ชมที่มีอายุต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ต่างกัน
(1) นักเรียน/นิสิต/ นักศึกษา	100	3.8467	.5594	4.607*	.003	1<2
(2) รัฐบาลการ/ รัฐวิสาหกิจ	100	4.1080	.5199			
(3) พนักงานบริษัท/ เอกชน	100	3.9160	.5151			
(4) ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัวแม่บ้าน/ พ่อบ้าน/รับจ้าง/ใช้ แรงงาน	100	4.0260	.5621			
รวม	400	3.9742	.5468			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 32 พบว่า ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของผู้ชมที่มีอาชีพต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ผู้ชมที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีอาชีพรัฐบาลการ/รัฐวิสาหกิจ ส่วนผู้อื่น ๆ นั้น ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ต่างกัน
(1) ประถมศึกษา	6	3.9333	.4899	3.134*	.009	
(2) มัธยมศึกษาตอนต้น	20	3.6700	.4810			2<6
(3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.หรือเทียบเท่า	49	3.8490	.5347			
(4) อนุปริญญา/ปวส.หรือเทียบเท่า	25	3.8880	.6754			
(5) ปริญญาตรี	230	3.9904	.5366			
(6) สูงกว่าปริญญาตรี	70	4.1295	.5183			
รวม	400	3.9742	.5468			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 33 พบว่า ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ชมที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนคู่อื่น ๆ นอกจากที่กล่าวแล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ระหว่างผู้ชมที่มีรายได้ต่างกัน

รายได้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่ต่างกัน
(1) ไม่เกิน 5,000 บาท	49	3.6830	.5163	4.468***	.000	1<5,<6
(2) 5,001-10,000 บาท	90	3.8844	.5570			
(3)10,001-15,000 บาท	93	3.9663	.5686			
(4)15,001-20,000 บาท	46	4.0884	.4348			
(5)20,001-25,000 บาท	49	4.1728	.4807			
(6)25,001-30,000 บาท	34	4.1588	.5313			
(7)30,001-35,000 บาท	11	4.1212	.5058			
(8)มากกว่า 35,000 ขึ้นไป	28	3.9810	.5735			
รวม	400	3.9742	.5468			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 34 พบว่า ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของผู้ชมที่มีรายได้ต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ ผู้ชมที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท มีความพึงพอใจต่อรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-25,000 บาท และผู้ชมที่มีรายได้ระหว่าง 25,001-30,000 บาท ส่วนคู่อื่น ๆ นอกจากที่กล่าวแล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้า กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน
5. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน
6. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการวัดตัวแปรเพียงครั้งเดียว (One – Shot Descriptive) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่ชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ จำนวน 400 คน รายงานผลการวิจัยโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง การเปิดรับชม การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ

เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ T-Test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One Way Anova เพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปร

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

1.1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดจำนวน 400 คน ได้จำแนกตามอาชีพออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 100 คน ได้แก่ 1.นักเรียน นิสิต นักศึกษา 2.รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ 3.พนักงานบริษัท พนักงานห้างร้านของเอกชน 4.ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน พ่อบ้าน รับจ้าง ใช้แรงงาน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสัดส่วนของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 21 – 25 ปี โดยมีระดับการศึกษาในชั้นปริญญาตรีมากที่สุด และส่วนใหญ่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท

1.2 การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ในระดับสูง โดยความบ่อยครั้งในการเปิดรับนั้น จะชมเป็นประจำทุกวัน และระยะเวลาในการเปิดรับโดยเฉลี่ยต่อวัน คือ 15 – 30 นาที ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการชมรายการ คือ ชมเฉพาะช่วงที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ซึ่งมีจำนวนมากว่าครึ่งสนใจชมคือ รายการเรื่องเล่าเช้านี้ ทางช่อง 3 และสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจชมรายการนี้เพราะชอบผู้ประกาศข่าว หรือผู้ดำเนินรายการ

1.3 การใช้ประโยชน์จากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

โดยเฉลี่ยแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ในระดับสูง ซึ่งรายการนี้ช่วยทำให้ผู้ชมมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้นมากที่สุด รองลงมา มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ ช่วยทำให้เป็นคนทันสมัยมากขึ้น

1.4 ความพึงพอใจจากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับสูง โดยมีความพึงพอใจในหัวข้อที่ทำให้โลกทัศน์กว้างไกลขึ้นมากที่สุด รองลงมา คือ ในหัวข้อได้เพิ่มความรู้รอบตัว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับ การใช้ประโยชน์จากรายการ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับ การใช้ประโยชน์จากรายการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ หากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์มาก จะมีการนำเนื้อหา สารจากรายการไปใช้ประโยชน์มาก ในทางตรงกันข้าม หากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์น้อย จะมีการนำเนื้อหา สารจากรายการไปใช้ประโยชน์น้อย จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 2 การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจต่อรายการ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจต่อรายการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ หากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์มาก จะมีความพึงพอใจต่อรายการมาก ในทางตรงกันข้าม หากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์น้อย จะมีความพึงพอใจต่อรายการน้อย จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 3 การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจต่อรายการ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ กล่าวคือ หากมีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

มาก จะมีความพึงพอใจต่อรายการมาก และหากมีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์น้อย จะมีความพึงพอใจต่อรายการน้อย และความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับสูงมาก

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน

เพศ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ชมรายการเพศชายและเพศหญิง มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ กลุ่มผู้ชมเพศชายมีการเปิดรับรายการมากกว่ากลุ่มผู้ชมเพศหญิง จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

อายุ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

อาชีพ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ ผู้ที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์น้อยกว่าผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ และผู้ชมที่มีอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน พ่อบ้าน รับจ้าง ใช้แรงงาน ส่วนกลุ่มผู้ชมที่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/เอกชน มีการเปิดรับรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน พ่อบ้าน รับจ้าง ใช้แรงงาน จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

การศึกษา

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

รายได้

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน

เพศ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ชมรายการเพศชายและเพศหญิง มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 โดยกลุ่มผู้ชมเพศชายมีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มผู้ชมเพศหญิง

อายุ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 21 – 25 ปี มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่ากลุ่มผู้ชมที่มีอายุระหว่าง 31 – 35 ปี และกลุ่มผู้ชมที่มีอายุระหว่าง 41 – 45 ปี

อาชีพ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 กล่าวคือ กลุ่มผู้ชมที่เป็น นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่ากลุ่มผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน พ่อบ้าน รับจ้าง ใช้แรงงาน

การศึกษา

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี

รายได้

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 โดยผู้ชมที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีระดับรายได้ 20,001 – 25,000 บาท

สมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ต่างกัน

เพศ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์เพศชายและเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ไม่ต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6

อายุ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' แล้ว ไม่พบคู่ที่แตกต่าง

อาชีพ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 กล่าวคือ ผู้ชมที่เป็น นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ

การศึกษา

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 โดยผู้ชมที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี

รายได้

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 กล่าวคือ ผู้ชมที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท มีความพึงพอใจต่อรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-25,000 บาท และผู้ชมที่มีรายได้ระหว่าง 25,001-30,000 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากสมมติฐานข้อที่ 1 การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากรายการ

ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ประโยชน์จากรายการ โดยผู้ชมที่มีการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์มาก ซึ่งพิจารณาจากความบ่อยครั้งในการชมรายการ และระยะเวลาในการรับชมรายการ มีการนำเนื้อหา สารจากรายการไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มาก ส่วนผู้ชมรายการที่มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์น้อย ก็มีการนำเนื้อหาสารจากรายการไปใช้ประโยชน์น้อย จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ในระดับสูง โดยจะชมข่าวภาคเช้าเป็นประจำทุกวัน เฉลี่ยวันละ 15 – 30 นาที จึงทำให้ผู้ชมนำเนื้อหา สารจากรายการมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ในระดับสูงเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ได้เข้ามามีบทบาทในสังคมอย่างชัดเจนมากขึ้น ประชาชนต่างให้ความสนใจที่จะบริโภคข่าวสารในช่วงเช้า เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้มาตอบสนองความต้องการใช้ประโยชน์ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยดา เกียวกุล (2537) ที่ศึกษา เรื่อง การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ จากการเปิดรับข่าวโทรทัศน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ประโยชน์ กล่าวคือ ประชาชนที่มีการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ในระดับมาก จะมีการนำไปใช้ประโยชน์มาก ส่วนประชาชนที่มีการเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ในระดับน้อย จะมีการนำไปใช้ประโยชน์น้อยด้วยเช่นกัน และงานวิจัยของ ฉายอง ดวงคำ (2542) ศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์ กับ การนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือ พบว่า พฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการนำเนื้อหาสารจากรายการโทรทัศน์มาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน และพฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์แต่ละประเภท มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่า ผู้ชมส่วนใหญ่มีการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าใน

ระดับสูง จึงมีการนำเนื้อหา สารที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ สูง คือหลังจากผู้ชมได้รับชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แล้ว จะมีการนำเนื้อหา สารจากรายการไปใช้ประโยชน์ในด้าน ทำให้โลกทัศน์กว้างไกลขึ้น และทำให้ทันสมัยขึ้นมากที่สุด กล่าวคือ ยิ่งผู้ชมเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์มากขึ้นเท่าใด ผู้ชมก็จะรู้สึกว่าคุณเองมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น และเป็นคนทันสมัยมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วียดา เกียวกุล (2537) ที่พบว่า การที่ประชาชนรับชมรายการข่าวโทรทัศน์มาก ยิ่งทำให้ประชาชนมีความสนใจ แสวงหาความรู้ข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้มีโลกทัศน์กว้างขึ้นไปด้วย และผลการวิจัยยังพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ในด้านนำหัวข้อ หรือนำประเด็นในรายการไปสนทนากับผู้อื่นในสังคม ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การสนทนาจะเป็นสื่อกลางในการเข้าร่วมกลุ่ม ทั้งจากเพื่อนที่ทำงาน เพื่อนที่โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือเพื่อนข้างบ้าน การสร้างประเด็นในการเสนอข่าวของแต่ละสถานี ๆ จะนำไปสู่หัวข้อในการสนทนาในแต่ละวันของผู้ชม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ แมคคอมบ์ส และเบคเคอร์ (McCombs and Beckker, 1979) ที่ว่า บุคคลเปิดรับสื่อมวลชน เพื่อต้องการมีข้อมูลไปใช้ในการพูดคุย หรือสนทนากับผู้อื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ ชิลตัน อาร์บุช (Bush, 1954) ที่กล่าวไว้ว่า การที่ประชาชนอ่านหรือฟังข่าววันนั้น เขามีเหตุผลที่น่าสนใจพอสรุปได้คือ ข่าวสามารถสนับสนุนเขาที่วงสนทนาหรือ การประชุมสัมมนา รวมทั้งทำให้ผู้อ่านเป็นผู้ที่ทันโลก ทันเหตุการณ์ เมื่อเขาได้ติดต่อด้านธุรกิจ หรือสังคมภายนอก

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า พฤติกรรมในการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนส่วนใหญ่ คือ ชมเฉพาะช่วงที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ (ตารางที่ 9) ซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ (Palmgreen and Rayburn, 1985) ที่ว่าผู้ชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ เป็นผู้บริโภคเชิงรุกหรือเป็นฝ่ายกระทำ ซึ่งจะเลือกรับเนื้อหาสารเพื่อตอบสนองความต้องการของตน แนวคิดนี้เชื่อถือว่าการสื่อสารนั้นผู้บริโภคคือตัวจักรสำคัญที่จะตัดสินใจโดยอาศัยพื้นฐานความต้องการของตนเองเป็นหลัก เป็นการตอบคำถามในมุมมองของปัจเจกชนว่า แต่ละคนใช้สื่อเพื่อทำหน้าที่อะไร เช่นเดียวกับกับผู้ชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ที่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในอันที่จะนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์ หลังจากที่ได้รับชมรายการแล้ว ดังนั้น ผู้ชมจึงมีการใช้ประโยชน์จากรายการในหัวข้อที่ทำให้มีโลกทัศน์กว้างไกลขึ้น เป็นคนทันสมัยมากขึ้น และการนำหัวข้อ หรือนำประเด็นในรายการไปสนทนากับผู้อื่นในสังคมมากกว่าการชมรายการเพื่อช่วยเป็นเพื่อนคลายเหงา หรือการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (จากตารางที่ 13)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า สอดคล้องกับแนวคิดของการเปิดรับข่าวสารของบุคคลว่ามีสาเหตุมาจากความต้องการ อยากรู้ อยากเห็น ในสิ่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ใช้สอยของตนเอง (Self – Aggrandizement) ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน โดยผู้รับสารจะเปิดรับและใช้ข่าวสารบางอย่างที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง เพื่อช่วยให้ความคิดของตนบรรลุผล เพื่อเสริมสร้างบารมี และเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน นอกจากนี้ ประชาชนในฐานะผู้รับสารตามแนวทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ จะเป็นผู้เลือกเปิดรับรายการที่สามารถสนองความต้องการ และความพอใจแก่ตนเป็นหลัก บุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์ มีความตั้งใจในการเปิดรับสื่อแตกต่างกันไป ดังนั้น การใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจจึงแตกต่างกันไปด้วย

จากสมมติฐานข้อที่ 2 การเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ

ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจต่อรายการ กล่าวคือ หากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์มาก จะมีความพึงพอใจต่อรายการมาก ในทางกลับกัน หากประชาชนมีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์น้อย จะมีความพึงพอใจต่อรายการน้อย จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

จากผลการวิจัย อาจสรุปได้ว่า ผู้ชมที่ชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต้องการเป็นคนรอบรู้ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทำให้เกิดพฤติกรรมเปิดรับชมรายการ และเมื่อได้ชมรายการแล้ว พบว่า รายการตอบสนองความพึงพอใจตามที่ต้องการได้ในระดับสูง และแตกต่างกันไปตามระดับในการเปิดรับรายการ โดยรายการสนองความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ได้เพิ่มความรู้รอบตัว ได้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น ได้เป็นคนทันสมัยขึ้น และในด้านการนำเสนอในรายการ ไปสนทนาหรือถกเถียงกับผู้อื่นในสังคม (จากตารางที่ 15) ซึ่งตรงตามแนวคิดของ แคทซ์และคณะ (Katz and Other, 1974) ที่ว่า เมื่อบุคคลเกิดความต้องการไม่ว่าด้านใดก็ตาม ก็จะทำให้เกิดการคาดคะเนความพอใจที่ได้จากสื่อ นำไปสู่พฤติกรรมการใช้สื่อและยังผลให้เกิดความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อ ดังนั้น การศึกษาในส่วนของสมมติฐานข้อที่ 2 นี้ จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งเราสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความคาดหวังประโยชน์ที่ได้จากสื่อ นำไปสู่พฤติกรรมการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ส่งผล

ให้เกิดความพึงพอใจที่ได้รับจากการเปิดรับรายการนั้น และหากมีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์มาก ก็จะมีการใช้ประโยชน์และมีความพึงพอใจต่อรายการมาก

ดังนั้นกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจต่อรายการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพร พานิช (2538) พบว่า การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับนักร้องของวัยรุ่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจ และงานวิจัยของ วิยดา เกียวกุล (2537) พบว่า การเปิดรับรายการข่าวโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจ ในด้านการเรียนรู้ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว นอกจากนี้ ศกุนตลา ลัคนศิยานนท์ (2539) ได้ศึกษาพบว่า สมาชิกโอปัสซีที่เปิดรับรายการโอปัสซีมาก จะมีความพึงพอใจมาก ส่วนสมาชิกที่เปิดรับรายการโอปัสซีน้อย ก็มีความพึงพอใจน้อย รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีศรีรินทร์ อากาศ (2543) พบว่า การเปิดรับรายการถอดรหัสของประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจต่อรายการ

จากสมมติฐานข้อที่ 3 การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ

จากผลการวิจัยพบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หากมีการนำเนื้อหา สารจากรายการไปใช้ประโยชน์มาก ก็มีความพึงพอใจต่อรายการมาก และในทางตรงข้าม หากหากมีการนำเนื้อหา สารจากรายการไปใช้ประโยชน์น้อย ก็มีความพึงพอใจต่อรายการน้อย

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการในระดับสูง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ที่ชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ มีการนำเนื้อหา สารจากรายการไปใช้ประโยชน์ และจะมีความพึงพอใจต่อรายการในเรื่องเดียวกัน ผลการสำรวจพบว่า ผู้ชมมีการใช้ประโยชน์จากรายการในด้านที่ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล ทำให้ตนเองเป็นคนทันสมัย และนำหัวข้อหรือประเด็นในรายการไปสนทนากับผู้อื่นในสังคม ผู้ชมก็จะมี ความพึงพอใจต่อรายการในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวนี้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกันกับงานวิจัยของ เวเนอร์ (Wenner , 1986) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการคาดหวังหรือความพึงพอใจที่ได้รับ (Gratifications Obtained) จากการชมรายการโทรทัศน์แล้วพบว่า ความพึงพอใจที่ได้จากการชมโทรทัศน์มี

ความสัมพันธ์กับความคาดหวังในเรื่องเดียวกัน และไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในเรื่องต่างกัน นอกจากนั้นผลการวิจัย ยังสนับสนุนแนวความคิดการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อที่ว่า แนวคิดนี้เป็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างตัวบุคคลกับแรงจูงใจของบุคคล ที่ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านทางพฤติกรรมการใช้สื่อที่ผู้รับสารแสดงออกมาภายนอกนั่นเอง ดังนั้น การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ จึงมีความสัมพันธ์กันไปด้วย

สังเกตได้ว่า การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีระดับสูงในทุก ๆ ด้าน (จากตารางที่ 13 และ 15) แสดงให้เห็นว่า รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ในปัจจุบันเป็นรายการที่มีประโยชน์ มีการนำเสนอข่าวในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ฯลฯ ก็เพื่อที่จะทำให้ผู้ชมเป็นผู้ที่ทันเหตุการณ์ เท่าทันโลกอยู่ตลอดเวลา และสามารถตอบสนองของความต้องการของผู้ชมได้ แต่เนื่องจากลักษณะของการใช้สื่อของบุคคลที่มีความต้องการไม่เหมือนกัน การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อจึงแตกต่างกันไปด้วย

สรุปได้ว่า หากผู้ชมมีการนำเสนอหา สารจากรายการไปใช้ประโยชน์มาก ก็จะมีความพึงพอใจต่อรายการมาก และในทางตรงข้าม หากมีการนำเสนอหาสารจากรายการไปใช้ประโยชน์น้อย ก็จะมีความพึงพอใจต่อรายการน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชรี ตันติวิจิตร (2537) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ การรับรู้ประโยชน์จากละครโทรทัศน์ของผู้หญิงในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากละครโทรทัศน์ และงานวิจัยของ อรณี ฝูงวรรณลักษณ์ (2538) ที่พบว่า การคาดหวังประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากการเปิดรับรายการธรรมะทางสื่อโทรทัศน์ของสมาชิกชมรมพระพุทธศาสนา

จากสมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มี เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน ส่วนตัวแปรด้านรายได้ ไม่พบความแตกต่าง ซึ่งตามทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) ของบอลล์ - โคคิช และเดอเฟลอร์ (Ball Rokeach and Defleur, 1976) ที่ว่าบุคคลจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของ บุคลิกภาพ ทัศนคติ สติปัญญา ความรู้ และความสนใจ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคม และวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลด้วย ซึ่งโครงสร้าง

ต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมของการรับรู้ของมนุษย์ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนการรับข่าวสารที่แตกต่างกัน และจากแนวคิดด้านประชากรศาสตร์ที่ว่า คนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย พฤติกรรมที่แตกต่างกันยังรวมถึงการเลือกใช้สื่อ หรือการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ตามความต้องการของแต่ละคน เนื่องจากแต่ละคนที่อยู่ในแต่ละกลุ่มประชากรย่อมมีกิจกรรม การดำเนินชีวิต ตลอดจนการใช้เวลาว่างที่แตกต่างกัน (ยูบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2534) ดังนั้น จึงสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรกับการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ได้ดังนี้

เพศ

ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของเพศชายและหญิงมีการเปิดรับรายการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยกลุ่มผู้ชมเพศชายมีการเปิดรับรายการมากกว่ากลุ่มผู้ชมเพศหญิง จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากเพศชายจะชอบชมรายการข่าว สารคดี และมีความสนใจในข่าวสารการเมืองมากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงจะมีการเปิดรับรายการประเภทละครหรือบันเทิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองใน 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน อิตาลี และเม็กซิโก ของ Almond และ Verba (1965) พบว่า เพศชายมีการเปิดรับข่าวสารและมีการพูดคุยเรื่องการเมืองมากกว่าเพศหญิง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา สง่างงศิริจิตร (2540) ที่ศึกษาเรื่อง การเปิดรับรายการที่แทรกอารมณ์ขันทางโทรทัศน์ การรับรู้ประโยชน์ และความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศหญิงเปิดรับรายการที่แทรกอารมณ์ขันทางโทรทัศน์ประเภทละคร เกมโชว์ มากกว่าเพศชาย

อายุ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา เคหะธนาชัยกุล (2539) ที่ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน

อาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มผู้ชมที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา มีการเปิดรับรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มผู้ชมที่มีอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน พ่อบ้าน รับจ้างและใช้แรงงาน ส่วนกลุ่มผู้ชมที่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/เอกชน มีการเปิดรับรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน พ่อบ้าน รับจ้าง และใช้แรงงาน อาจเนื่องมาจาก ผู้ชมที่มีอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน พ่อบ้าน รับจ้าง และใช้แรงงาน ทำงานในช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน ทำให้สามารถรับชมรายการข่าวภาคเช้าได้มากกว่าผู้ชมที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา และพนักงานบริษัท/เอกชน ซึ่งต้องรีบไปเรียนหนังสือ หรือไปทำงานในตอนเช้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วียดา เกียวกุล (2537) ที่ว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีผลต่อการเปิดรับข่าวโทรทัศน์

การศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โรบินสัน (Robinson, 1972) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของผู้รับสารมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อ และระดับความรู้ในเรื่องข้อมูลข่าวสาร แตกต่างกันไปด้วย และงานวิจัยของ แม็คคอมบ์ และมัลลินส์ (McCombs and Mullins, 1973) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา การใช้สื่อมวลชน และความสนใจทางการเมือง พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับการใช้สื่อมวลชน นอกจากนี้ การศึกษาของ อารยา ศุภุทธมงคล (2535) ก็พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อโทรทัศน์ต่างกัน และงานวิจัยของ ศรีศรีรินทร์ อาภากุล (2543) พบว่า การเปิดรับรายการ “ ถอดรหัส ” ของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

รายได้

ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ผู้ชมที่มีรายได้ต่างกัน มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ เสวตสุทธิพันธ์ (2537) ที่ศึกษา เรื่อง การสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมในการเลือกรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน คือเปิดรับชมเพื่อต้องการข่าวสารและความเท่าทันในสังคม และงานวิจัย

ของ พรรณพิลาส วีระสุโข (2541) ที่ศึกษาพบว่า รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากรายการโทรทัศน์ของประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขต กรุงเทพมหานคร

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะทางประชากร คือ เพศ อายุ อาชีพ และ ระดับการศึกษา ยกเว้นตัวแปรรายได้ มีความแตกต่างกันในการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทาง โทรทัศน์ โดยพิจารณาจากปริมาณเวลาที่ใช้ในการชม และความบ่อยครั้งในการชมรายการ นอกจากลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีการเปิดรับรายการที่ต่างกันแล้ว ความต้องการ นำเนื้อหา สารจากรายการไปใช้ประโยชน์ยังแตกต่างกันอีกด้วย ดังที่จะกล่าวในตอนต่อไป

จากสมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทาง ประชากรแตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ ต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ โรเซนเกรน (Rosengren, 1985) ที่สรุปไว้ว่า ความต้องการพื้นฐานในชีวิตและจิตใจของมนุษย์เกิดขึ้นจากบุคลิกภาพ และ ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เมื่อเกิดปัญหาขึ้น บุคคลจะพยายามหาหนทางแก้ปัญหาซึ่ง อาจจะทำให้เกิดแรงงูใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งแต่ละบุคคลก็จะมีแรงงูใจในการแก้ปัญหาที่แตก ต่างกัน และในการใช้สื่อเพื่อแก้ปัญหาจะมีทั้งสื่อที่สามารถตอบสนองและไม่สามารถตอบสนอง ความต้องการได้ บุคคลแต่ละคนจึงมีพฤติกรรมการใช้ประโยชน์จากสื่อที่มีความแตกต่างกัน ออกไป เพื่อเลือกสื่อที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้ ดังนั้น จึงสามารถวิเคราะห์ความ แตกต่างของลักษณะทางประชากรกับการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ได้ดังนี้

เพศ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ชมเพศชายและเพศหญิง มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้า ทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มผู้ชมเพศชาย มีการใช้ ประโยชน์จากรายการมากกว่ากลุ่มผู้ชมเพศหญิง ซึ่งลักษณะทางจิตวิทยาหลายอย่างได้แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้ เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน (Brooks, 1971) โดยเพศชายจะมีบทบาททางสังคมมากกว่าเพศหญิง จึงเป็นเหตุให้ผู้ชมเพศชายมีการใช้ประโยชน์

จากรายการข่าวภาคเช้ามากกว่าผู้ชมที่เป็นเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพร พานิช (2538) พบว่า วัยรุ่นที่มีเพศต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับนักร้องต่างกัน และงานวิจัยของ พรเพ็ญ พยัคฆาภรณ์ (2539) ที่พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกันมีการเปิดรับประเภทเนื้อหาสาระจากสื่อแตกต่างกัน ทำให้การนำสิ่งที่ได้รับจากสื่อไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันไป ด้วย และผู้สูงอายุเพศชายมีการนำสิ่งที่ได้รับจากสื่อมวลชนไปใช้ประโยชน์มากกว่าเพศหญิง

อายุ

ผลการวิจัยพบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของผู้ชมที่มีอายุต่างกัน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ กลุ่มผู้ชมที่มีอายุระหว่าง 21 – 25 ปี มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่ากลุ่มผู้ชมที่มีอายุระหว่าง 31 – 35 ปี และกลุ่มผู้ชมที่มีอายุระหว่าง 41 – 45 ปี ซึ่งตรงตามแนวคิดลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร (Demographic Characteristics of Audience) ที่ว่า คนที่มีอายุมากมักจะใช้สื่อมวลชนเพื่อแสวงหาข่าวสารหนัก ๆ มากกว่าเพื่อความบันเทิง เช่น รายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการศึกษาข่าวและข่าวสาร (ปรเม สตะเวทิน, 2540 : 113 – 114) ดังนั้น คนที่มีอายุมาก จึงมีการนำเนื้อหา สาระจากรายการข่าวภาคเช้าไปใช้ประโยชน์มากกว่าคนที่มีอายุน้อย

อาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ กลุ่มผู้ชมที่เป็น นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่ากลุ่มผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน พ่อบ้าน รับจ้าง และใช้แรงงาน ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานตัวแปรนี้ มีผลสืบเนื่องมาจากตัวแปรด้านอายุ ที่ว่าคนที่มีอายุมากมีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้า มากกว่าคนที่มีอายุน้อย ดังนั้น ผู้ชมที่เป็น นักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่มีอายุน้อยกว่า กลุ่มผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน พ่อบ้าน รับจ้าง และใช้แรงงาน จึงมีการนำข่าวสารจากรายการไปใช้ประโยชน์น้อยกว่าอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิยดา เกียวกุล (2537) ที่ศึกษาพบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ แตกต่างกัน

การศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ของผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ตามแนวคิดพบว่า คนที่มีการศึกษาสูง มักได้เปรียบอย่างมากในการเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง และใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ (ปรมะ สตะเวทิน, 2540 : 117) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีศรีรินทร์ อากาศ (2543) พบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการ “ ถอดรหัส ” ต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีศึกษาระดับปริญญาโท มีการใช้ประโยชน์จากรายการมากกว่า ผู้ที่มีศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปริญญาตรี

รายได้

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ ผู้ชมที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีระดับรายได้ 20,001 – 25,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Rivers Petersons และ Jensen (1971) ที่พบว่า คนที่มีฐานะดีหรือรายได้สูงจะใช้สื่อมวลชนมาก และการใช้สื่อมวลชนก็มักจะใช้เพื่อแสวงหาเรื่องราวข่าวสารที่หนัก ๆ เช่น อ่านบทบรรณาธิการ อ่านหรือดูหรือฟังเรื่องการบ้านการเมือง ปัญหาสังคม และเศรษฐกิจ เป็นต้น ดังนั้น คนที่มีรายได้สูงจึงมีการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนมากกว่าคนที่มียาได้น้อยกว่า และงานวิจัยของอนุชิต มุรธาทิพย์ (2542) เรื่อง ทศนคติ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการดีสิบ พบว่า ผู้ชมที่มีรายได้ต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการแตกต่างกัน

จากสมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มี อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ แตกต่างกัน ส่วนตัวแปรด้าน เพศ ไม่พบความแตกต่าง ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

เพศ

ผลการวิจัยพบว่า เพศชายและเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างด้านความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมาวดี หล่อวิจิตร (2539) ที่ศึกษา

พบว่า ตัวแปรด้านเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อรายการ และงานวิจัยของ สมควร เจริญสุข (2539) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสาร และความพึงพอใจรายการเกมโชว์ ทางโทรทัศน์ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการไม่ต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลาวัลย์ พาณิชย์รุ่งเรือง (2540) ที่ศึกษา เรื่อง ความน่าเชื่อถือและความพึงพอใจของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำทางโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง (3,5,7,9,11) พบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในรายการข่าวภาคค่ำ ฯ

อายุ

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของผู้ชมที่มีอายุต่างกัน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชิต มุรธาทิพย์ (2542) ที่พบว่า ผู้ชมที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากรายการที่สืบแตกต่างกัน

อาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของผู้ชมที่มีอาชีพต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ผู้ชมที่เป็น นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อรายการน้อยกว่า ผู้ชมที่มีอาชีพรับราชการ และรัฐวิสาหกิจ เนื่องจากกลุ่มนักเรียน นิสิต และนักศึกษา มีการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ น้อยกว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ และรัฐวิสาหกิจ จึงทำให้มีการใช้ประโยชน์และมีความพึงพอใจต่อรายการน้อยกว่าไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา เบญจาทิกุล (2535) ศึกษาเรื่อง ทักษะคติ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมต่อรายการสารคดี ศึกษาเฉพาะกรณีรายการหนึ่งในร้อย พบว่า ผู้ชมที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการแตกต่างกัน และงานวิจัยของ ชูศักดิ์ รongสวัสดิ์ (2537) ที่ศึกษาพบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และความพึงพอใจของผู้ชมรายการมอต่างมุม นอกจากนี้ อนุชิต มุรธาทิพย์ (2542) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ชมที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจและใช้ประโยชน์จากรายการที่สืบแตกต่างกัน

การศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ชมที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพึงพอใจต่อรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีการศึกษา

ศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในข้อที่ 5 ที่พบว่า ผู้ชมที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการใช้ประโยชน์จากรายการน้อยกว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ญัฐพร พานิช (2538) เรื่อง การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับนักร้อง กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจจากการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับนักร้องแตกต่างกัน และงานวิจัยของ ปัทมาวดี หล่อวิจิตร (2539) ที่พบว่า การศึกษาต่างกัน ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อ “ รายการสนทนา 45 นาที ปัญหาบ้านเมือง ” ต่างกัน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ ศรีศรินทร์ อาภากุล (2543) ที่พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการ “ ถอดรหัส ” ต่างกัน

รายได้

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของผู้ชมที่มีรายได้ต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ ผู้ชมที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท มีความพึงพอใจต่อรายการน้อยกว่าผู้ชมที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-25,000 บาท และผู้ชมที่มีรายได้ระหว่าง 25,001-30,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในข้อที่ 5 ที่ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างของตัวแปรด้านรายได้ ของผลการวิจัยในข้อนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วิยดา เกียวกุล (2537) ที่พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรายการข่าวโทรทัศน์ต่างกัน และงานวิจัยของ อธิมา อุ่นเมตตาคจิต (2541) เรื่อง ความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการ ฟุด ฟิด ฟอ ไฟ กับแสงชัย สุนทรวัฒน์ ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. พบว่า ตัวแปรด้านรายได้ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ชมรายการ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชิต มุรธาทิพย์ (2542) ที่ศึกษาพบว่า ผู้ชมรายการตีสิบที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งตรงตามแนวคิดลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร (Demographic Characteristics of Audience) ที่ว่า บุคคลที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน จะมีความต้องการ และการคาดคะเนความพึงพอใจจากสื่อที่แตกต่างกัน ดังนั้น ประชาชนในฐานะผู้รับสาร จะเป็นผู้เลือกเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ตามความสนใจ และความต้องการของตนเอง ซึ่งปริมาณ

การเปิดรับจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด รวมทั้งสนองความต้องการของตนเองในด้านใดได้บ้าง ซึ่งจะแตกต่างกันออกไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ เป็นรายการที่ประชาชนให้ความสนใจติดตามชมมาก ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ควรจะคำนึงถึงความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชม เพื่อที่จะได้ปรับปรุงและคัดเลือกเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ชมให้ได้มากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่ได้รับชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แล้ว ประชาชนรู้สึกว่ ตนเองมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล และเป็นคนทันสมัยมากขึ้น นอกจากนี้ประชาชนยังนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับชมไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่นในสังคม มากที่สุด ดังนั้น เนื้อหาและรูปแบบการเสนอข่าวจึงควรเลือกเสนอเนื้อหาที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ข่าวสารที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ เพื่อให้ประชาชนเป็นคนรอบรู้กว้างขวาง และทันโลกมากขึ้น

2. ปัจจุบันพบว่า รายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์หลายรายการ มีรูปแบบการรายงานข่าวโดยยึดหนังสือพิมพ์มากเกินไป และให้ความสำคัญเฉพาะหัวข่าวหรือข่าวหน้าหนึ่ง ซึ่งบางข่าวไม่ได้เป็นประโยชน์สำหรับผู้ชมมากนัก แต่เป็นเพียงข่าวที่กำลังได้รับความสนใจจากสังคมอย่างมากในขณะนั้น ดังนั้น ทางรายการจึงควรพิจารณาเนื้อหาของข่าวว่า ข่าวใดมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้ชม เพื่อให้ผู้ชมได้รับประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้ามากที่สุด

3. ผู้ดำเนินรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์บางรายการวิเคราะห์ข่าว และใส่ความคิดเห็นของตนเองมากเกินไป ทำให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง และเนื้อแท้ของข่าวถูกบิดเบือนหรือเบี่ยงเบนจากสภาพความเป็นจริงจนทำให้เกิดความลำเอียง (Bias) ในการนำเสนอข่าว ซึ่งอาจทำให้ผู้ชมคล้อยตามความคิดเห็นของผู้ดำเนินรายการได้ ดังนั้น ผู้ดำเนินรายการควรวิเคราะห์ข่าวตามสภาพจริง และไม่ควรรแสดงความคิดเห็นของตนเองมากเกินไปอันจะทำให้ผู้ชมรู้สึกคล้อยตามได้

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษากลุ่มประชากรในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งเป็นกรอบการวิจัยที่ค่อนข้างจำกัด ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาการเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ กับประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ด้วย เพื่อจะได้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนที่อาจจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นมุมมองที่หลากหลาย อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหา การเสนอรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ชมได้มากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การศึกษาความรู้ ทักษะ ทักษะการคิด ของผู้ชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ หรือ การศึกษาความต้องการด้านเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอรายการของผู้ชม ซึ่งจะได้นำไปปรับปรุงรายการให้มีคุณภาพ และตรงกับความต้องการของผู้ชมอย่างแท้จริง

3. การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึง การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ซึ่งเป็นการศึกษาในลักษณะภาพรวม ไม่ได้เน้นเนื้อหาในด้านใดโดยเฉพาะ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาเฉพาะเนื้อหาแต่ละประเภท เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ฯลฯ เพื่อที่จะได้ทราบถึงรายละเอียดของการเปิดรับ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจเนื้อหาแต่ละด้านให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. ในปัจจุบันข่าวภาคเช้ามีบทบาทในสังคมไม่น้อยไปกว่าข่าวภาคค่ำ ดังนั้น ควรมีการศึกษาการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากข่าวสาร ระหว่างรายการข่าวภาคเช้า และข่าวภาคค่ำทางโทรทัศน์ เพื่อเปรียบเทียบว่าผู้ชมมีการใช้ประโยชน์และได้รับความพึงพอใจจากรายการข่าวทั้งในภาคเช้าและภาคค่ำแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

5. ควรมีการศึกษาเนื้อหาของข่าว เปรียบเทียบระหว่างรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์แต่ละสถานี ฯ จากผู้ชมว่า สถานี ฯ ไດเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์และตรงตามความต้องการของผู้ชมได้มากที่สุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชนิษฐา สว่างศรีจิตกร . การเปิดรับรายการที่แทรกอารมณ์ขันทางโทรทัศน์การรับรู้ประโยชน์ และความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร .วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2540.
- จุมพล รอดคำดี . สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา . กรุงเทพมหานคร , 2532.
- ชูศักดิ์ รองสวัสดิ์ . ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบ เนื้อหาของรายการมองต่างมุม กับทัศนคติ ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการมองต่างมุมทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ แห่งประเทศไทย ช่อง 11 . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และ การสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2537 .
- ณัฐพร พานิช . การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับนักร้อง : กรณีศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2538.
- ดรุณี หิรัญรักษ์ . การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น . กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย , 2529 .
- ดวงทิพย์ วรพันธุ์ . ข่าวโทรทัศน์ : กรุงเทพมหานคร : คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2525 .
- ดวงทิพย์ วรพันธุ์ . ข่าวโทรทัศน์ : สภาพแวดล้อมไทย วิธีเผยแพร่กระจายและการรับรู้ . กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2532 .
- ธิตติมา อุ่นเมตตาคิจิต . ความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อ รายการฟุด ฟิด ฟอ ไฟ กับแสงชัย สุนทรวัฒน์ ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2541 .
- นิลาวัลย์ พาณิชย์รุ่งเรือง . ความน่าเชื่อถือและความพึงพอใจของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อข่าวภาคค่ำทางโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง (3,5,7,9,11) . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2540 .
- บุญรักษ์ บุญณะเขตมาลา . ฐานันดรที่สี่จากระบบโลกสู่รัฐไทย . กรุงเทพมหานคร : โครงการ จัดพิมพ์คปไฟ , 2537 .

- ปรมะ สตะเวทิน . หลักนิเทศศาสตร์ . คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2533 .
- ปัทมาวดี หล่อวิจิตร . ทัศนคติ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจรายการสนทนา 45 นาที ปัญหาบ้านเมืองของผู้ชม . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539 .
- พรเพ็ญ พัยคณาภรณ์ . การเปิดรับสื่อ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของผู้สูงอายุไทย . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539 .
- พรรณพิลาส วีระสุโข . ความต้องการที่จะรู้ข่าวสารการเมือง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมือง และการใช้ประโยชน์ข่าวสารการเมืองจากรายการโทรทัศน์ของประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์ และการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2541 .
- พัชนี เขยจรรยา , เมตตา กฤตวิทย์ , และถิรนนท์ อนวัชศิริวงษ์ . แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ . กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2538 .
- พัชรินทร์ เสวตสุทธิพันธ์ . การสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมการเลือกรับชมรายการข่าวโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร และบริเวณชล . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2537 .
- ภัทนิดา พันธุมเสน . การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของนักเรียนในโรงเรียนสตรีรัตนบุรี . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536 .
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ . การวิเคราะห์ผู้รับสาร . คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2534 .
- รัตนา เคหะธนาชัยกุล . ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน กับความทันสมัยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539 .
- ลำยอง ดวงคำ . พฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์กับการนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนของอาจารย์วิทยาลัยเอกชนในภาคเหนือ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2542 .
- วิเชียร เกตุสิงห์ . คู่มือการวิจัยเชิงปฏิบัติ . พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช , 2541 .

- วียดา เกียวกุล . การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับรายการข่าวทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2537 .
- ศกุนตลา ลัคนศิยานนท์ . การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเป็นสมาชิกไอพีซีเคเบิลทีวีในกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539 .
- ศิริชัย ศิริกายะและกาญจนา แก้วเทพ . ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน . กรุงเทพฯ : ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2531 .
- ศรีศรีรินทร์ อากาศ . การเปิดรับสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจรายการถอดรหัสของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543 .
- สถิตินั่งชาติ , สำนักงาน . รายงานผลการสำรวจสื่อมวลชน (โทรทัศน์) พ.ศ. 2546 .
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิตินั่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี .
- สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร . การสื่อสารกับสังคม . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2533 .
- สมควร เจริญสุข . พฤติกรรม การเปิดรับสารและความพึงพอใจจากรายการเกมโชว์ทางโทรทัศน์ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539 .
- หนังสือพิมพ์บิสิเนสไทย , 2 กันยายน 2547 .
- หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ , 13 สิงหาคม 2547 .
- อนุกิต มุรธาทิพย์ . ทัศนคติ ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการ “ ดีลิบ ” ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 อ.ส.ม.ท. . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2542 .
- อรวรรณ วิจักขณะ . การเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2534 .

ภาษาอังกฤษ

- Ball – Rokeach , S. and Defleur , M.L. ‘ A dependency model of mass media effect.’ Communication Research , 1976.
- Blumer and Katz , Elihu . The Uses of Mass Communication : Current Perspectives on Gratification Research . , Vol. III . Beverly Hill : Sage , 1985.
- Atkin , Charles K . Anticipated Communication and Mass Media Information Seeking . Public Opinion Quarterly . New York : Free Press , 1973 .
- Galloway , J.J. and Meek , F.L . Audience Uses and Gratifications : An Expectancy Model . Communication Research 8, 1981.
- Katz , E.J.G. Blumber and M. Gurevitch . Utilization of Mass Communication by the Individual . The Uses of Mass Communication , Beverly Hills : Sage, 1973 .
- Klapper , Joseph T. The Effects of Mass Communication . New York : The Free Press , 1960 .
- McCombs , and Becker , L.E . Using Mass Communication Theory . New Jersey : Printice Hall , 1972 .
- McQuail , D. , Blumler , J.G ., and Brown , J. The Television Audience : A Revised Perspective . in Sociology of Mass Communication : Penguin , 1972 .
- Palmgreen P. , and J.D. Rayburn . “ Uses and Gratifications and exposure to public television , a discrepancy approach ” Communication Research , 1979.
- Rogers , E.M . and L. Svenning , Modernization Among Peasants : The Impact of Communication . (New York : Holt , Rinehart and Winston 1969) .
- Rubin A.M , “ An Examination of Television Viewing Motivation ,” Communication Research , 1981 .
- Schramm W. Channels and Audience in Handbook of Communication . Chicago : R. McNally College Publishing Company , 1973 .
- Wenner , L.A. Gratification Sought and Obtained in program dependency : A Study of Network evening news programm and 60 minute . Communication Research , 1982 .

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

การเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ตามหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ความร่วมมือของท่านโดยการตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาและการค้นคว้าวิจัยต่อไป

กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

- (1) ชาย (2) หญิง

2. อายุ

- (1) ต่ำกว่า 20 ปี (2) 21 – 25 ปี
 (3) 26 – 30 ปี (4) 31 – 35 ปี
 (5) 36 – 40 ปี (6) 41 – 45 ปี
 (7) 46 – 50 ปี (8) 50 ปีขึ้นไป

3. อาชีพ

- (1) นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา (2) รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 (3) พนักงานบริษัท/ห้างร้านของเอกชน (4) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/แม่บ้าน/พ่อบ้าน/
 รับจ้าง/ใช้แรงงาน

4. ระดับการศึกษา

- (1) ประถมศึกษา (2) มัธยมศึกษาตอนต้น
 (3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.หรือเทียบเท่า (4) อนุปริญญา/ปวส.หรือเทียบเท่า
 (5)ปริญญาตรี (6) สูงกว่าปริญญาตรี

5. รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน

☐ (1) ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ (2) 5,001 – 10,000 บาท
☐ (3) 10,001 – 15,000 บาท	☐ (4) 15,001 – 20,000 บาท
☐ (5) 20,001 – 25,000 บาท	☐ (6) 25,001 – 30,000 บาท
☐ (7) 30,001 – 35,000 บาท	☐ (8) มากกว่า 35,000 บาท

ตอนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

6. ท่านชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์บ่อยครั้งเพียงใด

- (1) ชมทุกวัน
- (2) ชมบ่อยมาก (4 – 5 ครั้ง / สัปดาห์)
- (3) ชมบ่อย (3 ครั้ง / สัปดาห์)
- (4) ชมบ้าง (1 – 2 ครั้ง / สัปดาห์)
- (5) ชมบ้างนาน ๆ ครั้ง (นานกว่าสัปดาห์ละครั้ง)

7. ท่านใช้เวลาในการชมข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์โดยเฉลี่ยในแต่ละวันมากน้อยเพียงใด

- (1) มากกว่า 2 ชั่วโมง
- (2) มากกว่า 1 ชั่วโมง
- (3) มากกว่า 30 นาที - 1 ชั่วโมง
- (4) 15 นาที - 30 นาที
- (5) น้อยกว่า 15 นาที

8. ในการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ท่านชมในลักษณะใด

- (1) ตั้งใจชมตลอดรายการ
- (2) ชมเฉพาะช่วงที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ
- (3) เปิดสลับไปมาทุกช่วงเมื่อมีโฆษณา
- (4) เปิดทิ้งไว้เป็นเพื่อน
- (5) อื่น ๆ (โปรดระบุ)

9. ในการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ท่านสนใจชมรายการใดต่อไปนี่มากที่สุด (โปรดเลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- (1) รายการโลกยามเช้า ช่อง 3 เวลา 05.30 – 06.30 น.
- (2) รายการเรื่องเล่าเช้านี้ ช่อง 3 เวลา 06.30 – 08.30 น.
- (3) รายการเคาะข่าวเช้านี้ ช่อง 5 เวลา 05.30 – 06.15 น.
- (4) รายการข่าวภาคเช้า ช่อง 7 เวลา 06.15 – 07.30 น.

- (5) รายการข่าวสำนักข่าวไทย ช่อง 9 เวลา 06.00 – 08.00 น.
- (6) รายการเวลาโลก ช่อง 9 เวลา 08.00 – 08.30 น.
- (7) รายการทันข่าวเช้า ช่อง 11 เวลา 06.30 – 08.00 น.
- (8) รายการข่าวเช้าไอทีวี ช่อง ITV เวลา 06.00 – 09.00 น.

10. เหตุผลสำคัญที่สุดที่ท่านติดตามชมรายการข่าวภาคเช้าจากรายการดังกล่าว (โปรดเลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- (1) เสนอข่าวได้รวดเร็ว ทันเหตุการณ์
- (2) มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด
- (3) ชอบรูปแบบของรายการ
- (4) ชอบผู้ประกาศข่าว หรือผู้ดำเนินรายการ
- (5) ดูตามสมาชิกในบ้านที่ดูอยู่ก่อนแล้ว
- (6) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 : การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ท่านคาดว่าจะการรับชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ทำให้ท่านได้รับประโยชน์ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

การใช้ประโยชน์	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
11.ช่วยให้ตนเองมีความสนใจ แสวงหา ความรู้ข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น					
12.ทำให้ตนเองเป็นคนมีเหตุผลมีวิจารณ์- ญาณในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น					
13.นำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและ ดำเนินชีวิตประจำวัน					
14.ทำให้ตนเองเคารพกฎ ระเบียบของสังคม มากขึ้น					
15.มีความรู้ความเข้าใจในระบอบ ประชาธิปไตยมากขึ้น					
16.ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวด้าน เศรษฐกิจ					
17.ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวทาง การเมืองและการดำเนินงานของรัฐบาล					
18.ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น					
19.นำข้อมูลไปเป็นแหล่งอ้างอิง					

การใช้ประโยชน์	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
20. นำหัวข้อหรือประเด็นในรายการไปเป็นหัวข้อสนทนากับผู้อื่นในสังคม					
21. มีความเข้าใจในสภาพและปัญหาของสังคมมากขึ้น					
22. ได้รับสาระและความบันเทิงที่สอดแทรกในรายการ					
23. รายการช่วยเป็นเพื่อนคลายเหงา					
24. เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
25. ช่วยทำให้ตนเองเป็นคนทันสมัยขึ้น					
26. อื่น ๆ.....					

ตอนที่ 4 : ความพึงพอใจจากการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

ท่านคิดว่าการชมรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์ ทำให้ท่านได้รับความพึงพอใจในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ความพึงพอใจ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
27. ได้เพิ่มความรู้รอบตัว					
28. ได้มีความรอบคอบมากขึ้น					
29. ได้นำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิตประจำวัน					
30. ได้เคารพกฎ ระเบียบของสังคมมากขึ้น					
31. ได้มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น					
32. ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวด้านเศรษฐกิจ					
33. ได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการเมืองและการดำเนินงานของรัฐบาล					
34. ได้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น					
35. ได้นำข้อมูลไปเป็นแหล่งอ้างอิง					
36. ได้นำเนื้อหาในรายการไปเป็นหัวข้อสนทนาหรือถกเถียงปัญหากับบุคคลอื่น					

ความพึงพอใจ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
37. ได้มีความเข้าใจในสภาพและปัญหาของสังคมมากขึ้น					
38. ได้รับสาระและความบันเทิงที่สอดแทรกในรายการ					
39. ได้เป็นเพื่อนคลายเหงา					
40. ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
41. ได้เป็นคนทันสมัยขึ้น					
42. อื่น ๆ					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ท่านต้องการเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายการข่าวภาคเช้าทางโทรทัศน์

.....

.....

.....

.....

☺ ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ☺

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนันทิดา ไชฐกรรม เกิดวันที่ 28 กันยายน 2523 ที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต (วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2544 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย